

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

14 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:
Președinte – Timofti Vladimir,
Judecători – Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena, Plămădeală Ghenadie,

a judecat, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către inculpatul Gratii Ion, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 30 noiembrie 2021, în cauza penală în privința lui

Gratii Ion xxxxxxxx, născut la xxxxxxxx,
originar din xxxxxxxx xxxxxxxx și domiciliat
în xxxxxxxx xxxxxxxx.

Termenul de examinare:

Prima instanță: 08.05.2018 - 04.12.2019;

Instanța de apel: 10.03.2020 - 30.11.2021;

Prima instanță: 28.06.2019 - 24.12.2019;

Instanța de apel: 27.03.2020 - 30.11.2021;

Prima instanță: 29.09.2014 - 30.06.2017;

Instanța de apel: 20.07.2017 - 16.10.2019;

Instanța de recurs: 09.01.2020 - 02.06.2020;

Instanța de apel: 06.07.2020 - 30.11.2021;

Instanța de recurs: 11.02.2022 – 14.06.2022.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 30 iunie 2017, Gratii Ion fost recunoscut vinovat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa de 8 (opt) ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere materială pe un termen de 3 (trei) ani.

A acțiunile civile au fost admise în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să se expună instanța civilă.

1.1.1. Pentru pronunțarea sentinței din 30 iunie 2017, prima instanță a constatat în fapt că, Gratii Ion, la 18 septembrie 2012, aflându-se pe teritoriul mun. Bălți, activând cu scopul îndreptat spre dobândirea ilegală a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, folosindu-se de faptul că deținând funcția de administrator al SRL „Grand Expo” este în drept să încheie contracte cu alte firme, fapt care creează încredere în el, știind cu certitudine că

SRL „Heliant-Prod”, reprezentat de către directorul Străjescu Anatol, se ocupă cu cumpărarea semințelor de floarea soarelui, neavând scopul de a executa obligațiunile contractuale, sub pretextul livrării semințelor de floarea soarelui recolta anului 2012, a încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr.115L/FS, prin care s-a obligat să furnizeze SRL „Heliant-Prod” către 01.10.2012 semințe de floarea soarelui în cantitate de 150 tone, pentru ce prin dispoziția de plată nr.104 din 21.09.2012 de la SRL „Heliant Prod” au fost transferate pe contul SRL „Grand-Expo” în calitate de arvună 130000 lei, pe care, având calitate de administrator al SRL „Grand Expo”, le-a ridicat de pe contul întreprinderii în numerar și le-a însușit, folosindu-le în scopuri personale, prin ce a cauzat SRL „Heliant-Prod” o daună în proporții deosebit de mari.

Tot el, într-o zi și oră nestabilită de către organul de urmărire penală, la începutul lunii mai anul 2012, aflându-se pe teritoriul mun. Chișinău, str. Independenței, activând cu scopul îndreptat spre dobândirea ilegală a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, folosindu-se de faptul că deținând funcția de administrator al SRL „Grand Expo” este în drept să încheie contracte cu alte firme, fapt care creează încredere în el, neavând scopul de a executa obligațiunile contractuale, sub pretextul livrării a 22 de tone de soia în timp de două zile, prin înțelegerea verbală, a primit de la reprezentantul SRL „Busido Grup” Constantin Benderschi în calitate de arvună 130000 de lei, iar apoi, sub diferite pretexturi, se abținea de la restituirea banilor primiți în calitate de arvună, iar banii primiți i-a folosit în scopurile personale, prin ce a cauzat SRL „Busido Grup” o daună în proporții deosebit de mari.

Tot el, într-o zi și oră nestabilită de către organul de urmărire penală la începutul lunii iulie al anului 2011, aflându-se în automobilul său parcat în apropierea casei nr.3 din str. Suceava 3, mun. Bălți, activând cu scopul îndreptat spre dobândirea ilegală a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, folosindu-se de faptul că deținând funcția de administrator al SRL „Grand Expo” este în drept să încheie contracte cu alte firme, fapt care creează încredere în el, neavând scopul îndeplinirii condițiilor tranzacției, sub pretextul necesității investirii a 90000 de lei în afacerile SRL „Grand Expo” pentru cooperare și organizarea businessului de exportare a plantelor de soia în România, promițând lui Munteanu Dumitru un câștig de la această afacere, ilegal a primit de la ultimul 90000 lei, care a promis să le întoarcă în luna septembrie-octombrie 2011, iar apoi, sub diferite pretexturi, se abținea de la restituirea banilor primiți în calitate de arvună, restituind la insistența lui Munteanu Dumitru în anul 2012 doar 50000 de lei, restul 40000 de lei le-a folosit în scopurile personale, prin ce i-a cauzat lui Munteanu Dumitru o daună în proporții considerabile.

În total, în perioada de timp iulie 2011-18 septembrie 2012, Gratii Ion ilegal a însușit bunuri ale altor persoane prin înșelăciune și abuz de încredere în sumă totală de 300 000 lei, ceea ce constituie proporții deosebit de mari.

Astfel, acțiunile inculpatului Gratii Ion, au fost încadrate în baza art. 190 alin. (5) Cod penal - *escrocherie, adică dobândirea ilegală a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari.*

1.2. Prin sentința Judecătoriei Bălți (sediul Central) din

04 decembrie 2019, Gratii Ion fost recunoscut vinovat în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa de 1(unu) ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

A fost admisă integral acțiunea civilă înaintată de Bujor Ghenadii împotriva lui Gratii Ion și s-a dispus încasarea de la inculpatul Gratii Ion în beneficiul lui Bujor Ghenadii prejudiciul material în mărime de 36 400 (treizeci și șase mii patru sute) lei.

1.2.1. Pentru pronunțarea sentinței din 04 decembrie 2019, prima instanță a constatat în fapt că, Gratii Ion, în perioada lunilor iunie - septembrie 2017, aflându-se pe teritoriul mun. Bălți, acționând din interes material, sub pretextul acordării ajutorului în încetarea urmăririi penale cu restituirea permisului de conducere ridicat de către organele de drept și alte pretexte cum ar fi acordarea ajutorului în perfectarea permisului de conducere din regiunea transnistreană și punerea la evidență a mijlocului de transport, prin înșelăciune și abuz de încredere față de cet. Bujor Ghenadi, ilegal a dobândit de la acesta bani în sumă de 1500 euro, 150 dolari SUA și 6000 lei, ce conform ratei de schimb valutar constituie 36 400 lei, astfel cauzând părții vătămate o daună materială în proporții considerabile.

1.3. Prin sentința Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 24 decembrie 2019, Gratii Ion fost recunoscut vinovat în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa de 1(unu) ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

1.3.1. Pentru pronunțarea sentinței din 24 decembrie 2019, prima instanță a constatat în fapt că, Gratii Ion, într-o zi din luna ianuarie 2019, aflându-se pe teritoriul gării auto din mun. Bălți, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane și dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și dorind în mod conștient survenirea acestor urmări, acționând cu intenție directă îndreptată la atingerea scopului stabilit, prin inducerea în eroare a cet. Marcov Irina, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, determinată de comportamentul dolosiv sau viclean, prezentându-se ca angajat al S.R.L. „Gărilor Auto Moderne” și comunicându-i că în curând S.R.L. „Marcgheo Auto Nord” urmează să realizeze contractul de locațiune anterior încheiat cu Î.S. „Gărilor și Stațiile Auto”, în baza căruia este arendat spațiul în incinta Gării Auto din mun. Bălți, unde ea își desfășoară activitatea de instruire auto a candidaților pentru obținerea permiselor de conducere, a dobândit de la ultima bani în sumă de 2500 lei, sub pretextul că v-a grăbi, facilita încheierea unui nou contract de locațiune cu S.R.L. „Gărilor Auto Moderne”, cauzându-i astfel părții vătămate Marcov Irina daune materiale în proporții considerabile în sumă totală de 2500 lei.

Astfel, acțiunile inculpatului Gratii Ion, au fost încadrate de către instanța de judecată în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, determinat de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile.

2. Inculpatul Gratii Ion, a declarat apel împotriva sentinței **Judecătoriei**

Bălți (sediul Central) din 30 iunie 2017, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie achitat de sub învinuirea înaintată în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

În motivarea apelului a indicat că, în speță relațiile dintre el și părțile vătămate sânt niște relații civile și nicidecum penale, urmând a fi soluționate în ordine civilă de către instanța de drept comun, iar în acțiunile sale lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii incriminate. Dânsul în calitate de administrator al SRL „Grand-Expo” a încheiat un contract cu SRL „Heliant-Prod” reprezentată de către Strajescu Anatol. În baza aceluși contract s-a obligat să-i furnizeze la SRL „Heliant-Prod” către data de 01.10.2012 semințe de floarea soarelui în cantitate de 150 tone pentru care au fost transferate prin dispoziția de plată nr. 104 din 21.09.2012 suma de 130000 lei în calitate de arvună.

A indicat că, în cadrul urmăririi penale s-a stabilit că, pe acest fapt de către Judecătoria Bălți a fost emisă o hotărâre în baza cererii de chemare în judecată înaintată de către SRL „Heliant-Prod” către SRL „Grand-Expo” privind încasarea prejudiciului (care la moment este definitivă și irevocabilă și este deja și executată). Astfel, potrivit protocolului 4 alin. (1) - nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv ca nu este în măsură sa execute o obligație contractuală. În afară de aceasta, nimeni nu poate fi sancționat de două ori pentru una și aceeași faptă.

Cu referire la episodul prin care i se incriminează că a prejudiciat SRL „Busido Grup”, apelantul a menționat că prima instanța nu a ținut cont de faptul că în cadrul examinării cauzei în instanță, expunându-se asupra faptului, și anume asupra procurii eliberate în privința lui Benderschii Constantin că este falsă și conform legislației duce la nulitate și anume: la 01.02.2014 de către administrator este eliberată această procură cu următorul text - că Benderschii C. va apăra interesele lui SRL „BusidoGrup” pe cauza penală, la data de 06.02.2014 ultimul depune plângere la IP Bălți, iar la 07.02.2017 de către IP Bălți se inițiază cauza penală care lui Benderschii îi era cunoscută la data de 01.02.2014. În afară de aceasta la procura nominalizată nu a fost anexat ordinul de angajare a lui Benderschii la SRL „Busido Grup” care duce la aceia că cererea înaintată a fost depusă de o persoană care nu are împuternicire de a o semna. În afară de aceasta, solicitând de nenumărate ori partea acuzării să fie prezentat ca probă în instanță, de a fi audiat administratorul lui SRL „Busido Grup” Leonid Ciumacenco, pentru confirmare a acestui fapt, deoarece ultimul făcea parte din lista probelor în calitate de martor din rechizitoriu, ultima i-a fost ignorată, astfel reiese că i s-a încălcat dreptul la un proces echitabil.

Cu referire la cel de-al treilea episod în privința lui D. Munteanu, apelantul a menționat că și în acest caz, relațiile cu ultimul sunt reglementate de dreptul muncii, iar acțiunile dânsului în calitate de administrator nicidecum nu întrunesc elementele constitutive ale componenței de infracțiune, fapt de care și în acest caz prima instanță nu a ținut cont.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 octombrie 2019, a fost admis apelul declarat de către inculpatul Gratii Ion, **casată parțial sentința** Judecătoriei Bălți (sediul Central) **din 30 iunie 2017**, din oficiu, în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, cu pronunțarea unei

noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Gratii Ion a fost condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, la pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere materială pe un termen de 3 ani. În rest dispozițiile sentinței au fost menținute.

3.1. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a menționat că, în urma evaluării probelor cercetate, constată că prima instanță a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului Gratii Ion în faptele incriminate și făcând o încadrare juridică justă a acțiunilor inculpatului sub formă de escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, acțiuni săvârșite în proporții deosebit de mari, infracțiune prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal.

În cadrul ședinței instanței de apel, au fost verificate suplimentar probele conținute în materialele cauzei penale și s-a constatat că acestea corespund cerințelor stipulate de art. 101 Cod de procedură penală, adică sânt pertinente, concludente, utile pentru a putea fi puse la baza unei sentințe de condamnare, ele fiind în coroborare între ele și demonstrând vinovăția inculpatului în sensul învinuirii aduse, în deplină măsură.

Tot aici, instanța de apel, ținând cont de prevederile art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, art. 126 Cod penal, legislației ce reglementează salariul mediu lunar pe economie și acordând eficiență deplină actelor legislative de modificare a legislației ce privește valoarea unității convenționale de amendă, a constatat că, prejudiciul cauzat părților vătămate în sumă de 130 000 (una sută treizeci mii) lei, nu mai este în proporții deosebit de mari (3550 lei x 40 salarii medii = 142 000), dar este în proporții mari, și nu depășește 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

La acest capitol, instanța de apel a constatat că la caz a intervenit o lege penală mai favorabilă inculpatului, care, potrivit art. 10 Cod penal, are efect retroactiv și se răsfrânge asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa.

Prin urmare, în vederea aprecierii juridice corecte a acțiunilor, aplicând principiul retroactivității legii penale, acțiunile inculpatului Gratii Ion au fost calificate și reținute de către instanța de apel în felul următor:

Inculpatul Gratii Ion la 18 septembrie 2012, aflându-se pe teritoriul mun. Bălți, activând cu scopul îndreptat spre dobândirea ilegală a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, folosindu-se de faptul că deținând funcția de administrator al SRL „Grand Expo” este în drept să încheie contracte cu alte firme, fapt care creează încredere în el, știind cu certitudine că SRL „Heliant-Prod”, reprezentat de către directorul Străjescu Anatol, se ocupă cu cumpărarea semințelor de floarea soarelui, neavând scopul de a executa obligațiunile contractuale, sub pretextul livrării semințelor de floarea soarelui

recolta anului 2012, a încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr. 1 15L/FS, prin care s-a obligat să furnizeze SRL „Heliant-Prod” către 01.10.2012 semințe de floarea soarelui în cantitate de 150 tone, pentru ce prin dispoziția de plată nr. 104 din 21.09.2012 de la SRL „Heliant-Prod” au fost transferate pe contul SRL „Grand-Expo” în calitate de arvună 130000 lei, pe care, având calitate de administrator al SRL „Grand Expo”, le-a ridicat de pe contul întreprinderii în numerar și le-a însușit, folosindu-le în scopuri personale, prin ce a cauzat SRL „Heliant-Prod” o daună în proporții mari.

Tot el, într-o zi și o oră nestabilită de către organul de urmărire penală la începutul lunii mai anul 2012, aflându-se pe teritoriul mun. Chișinău, str. Independenței, activând cu scopul îndreptat spre dobândirea ilegală a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, folosindu-se de faptul că deținând funcția de administrator al SRL „Grand Expo” este în drept să încheie contracte cu alte firme, fapt care creează încredere în el, neavând scopul de a executa obligațiunile contractuale, sub pretextul livrării a 22 de tone de soia în timp de două zile, prin înțelegerea verbală, a primit de la reprezentantul SRL „Busido Grup” Constantin Benderschi în calitate de arvună 130 000 de lei, iar apoi, sub diferite pretexturi, se abținea de la restituirea banilor primiți în calitate de arvună, iar banii primiți i-a folosit în scopurile personale, prin ce a cauzat SRL „Busido Grup” o daună în proporții mari.

Tot el, într-o zi și oră nestabilită de către organul de urmărire penală la începutul lunii iulie al anului 2011, aflându-se în automobilul său parcat în apropierea casei nr. 3 din str. Suceava 3, mun. Bălți, activând cu scopul îndreptat spre dobândirea ilegală a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, folosindu-se de faptul că deținând funcția de administrator al SRL „Grand Expo” este în drept să încheie contracte cu alte firme, fapt care creează încredere în el, neavând scopul îndeplinirii condițiilor tranzacției, sub pretextul necesității investirii a 90 000 de lei în afacerile SRL „Grand Expo” pentru cooperare și organizarea businessului de exportare a plantelor de soia în România, promițând lui Munteanu Dumitru un câștig de la această afacere, ilegal a primit de la ultimul 90000 lei, care a promis să le întoarcă în luna septembrie-octombrie 2011, iar apoi, sub diferite pretexte, se abținea de la restituirea banilor primiți în calitate de arvună, restituind la insistența lui Munteanu Dumitru în anul 2012 doar 50000 de lei, restul 40000 de lei le-a folosit în scopurile personale, prin ce i-a cauzat lui Munteanu Dumitru o daună în proporții considerabile, or la momentul însușirii bunurilor în sumă totală de 130 000 lei pe episodul SRL „Heliant Prod” și respectiv 130 000 lei pe episodul SRL „Busido Grup”, potrivit Hotărârii Guvernului nr.868 din 22.11.2012, salariul mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2012, a fost de 3550 lei. Prin urmare, prejudiciul cauzat de 130 000 lei, potrivit modificărilor operate la art. 126 alin. (1) Cod penal, constituie 36,6 salarii medii lunare prognozate de Guvern pentru anul 2012, ceea ce nu mai formează proporții deosebit de mari.

Prin urmare, generalizând cele menționate mai sus, instanța de apel a conchis, că prevederile art. 10 Cod penal se răsfrâng asupra situației inculpatului și, din acest motiv, instanța de apel a considerat necesar de a casa parțial sentința în acest aspect. Totodată, instanța de apel a conchis că, instanța de fond în baza probelor cercetate corect a constatat vina inculpatului în cele

incriminate și just a calificat acțiunile lui Gratii Ion în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, deoarece s-a demonstrat că ultimul prin acțiunile sale a săvârșit escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin abuz de încredere.

Instanța de apel a stabilit, că la momentul transferării banilor în calitate de arvună pe contul întreprinderii unde inculpatul Gratii Ion era administrator SRL „Grand Expo” și extragerii lor de pe cont, precum și la momentul primirii de la Munteanu Dumitru a sumei de 90 000 lei, starea financiară a firmei fondate de inculpat era neprielnică, activitățile lui nu aduceau profit. Această stare de lucru era cunoscută inculpatului, însă nu și părților vătămate.

Prin declarațiile date pe parcursul examinării cauzei, declarații care au fost verificate suplimentar la examinarea cauzei în instanța de fond inculpatul Gratii a declarat, că a folosit o mare parte din banii dobândiți în scopuri personale, dar totuși consideră că cu SRL „Heliant Prod”, SRL „Busido Grup” și partea vătămată Munteanu Dumitru și el în calitate de administrator SRL „Grand Expo” există relații contractuale de natură civilă.

În speță inculpatul Gratii Ion era cunoscut părților vătămate - SRL „Heliant Prod”, SRL „Busido Grup” și Munteanu Dumitru ca o persoană care practică antreprenoriatul, cumpără și vinde cereale peste hotarele țării. Înșelăciunea poate avea loc și cu prilejul încheierii sau executării unui contract, unde făptuitorul oferă părții vătămate afirmații, obligații pentru a o duce în eroare și a o determina să execute contractul sau condițiile stipulate în el.

Din materialele dosarului a reieșit că, Gratii Ion a primit ca arvună sume impunătoare de bani, în baza contractelor încheiate cu întreprinderile în speță, dar prin înșelăciune și abuz de încrederea acordată de către directorii întreprinderilor date, nu și-a onorat obligațiile de prestare a cerealelor conform înțelegerilor avute, iar de la partea vătămată Munteanu Dumitru a luat bani, la fel abuzând de încrederea care i-a fost acordată de ultimul în circumstanța în care acesta cunoștea că de fapt Gratii Ion este antreprenor, având o afacere cu exportarea cerealelor, sume de bani pe care Gratii Ion nu le-a restituit, promițând doar restituirea acestora în careva termen de fiecare dată când părțile vătămate solicitau întoarcerea banilor.

Instanța de apel în urma evaluării integrale a probelor cercetate a conchis, că declarațiile reprezentantului părții vătămate SRL „Helian Prod” Suceanu Victor, reprezentantul părții vătămate SRL „Busido Grup” Bendeschi Constantin și a părții vătămate Munteanu Dumitru, din care reiese cert că au transmis lui Gratii Ion sumele de bani prin abuz de încredere, precum și prin înșelăciune, fiind induși în eroare de către Gratii Ion, sunt veridice, părțile vătămate indicând direct circumstanțele comiterii faptelor de către Gratii Ion.

Declarațiile părților vătămate sunt întărite prin declarațiile parțiale ale lui Gratii Ion, care a recunoscut în parte primirea banilor de la părțile vătămate, și consideră că în speță dosarul poartă un caracter civil, dar nu penal, că parțial a restituit banii părților vătămate.

Instanța de apel a constatat că, săvârșirea infracțiunii de escrocherie de către Gratii Ion a fost demonstrată și prin declarațiile martorilor Vîrlan Valeriu și Valah Sergiu, care prin declarațiile sale au confirmat încheierea contractelor între SRL „Heliant Prod”, „Busido Grup” și SRL „Grand Expo” administrată de

către Gratii Ion, precum și neonorarea obligațiilor contractuale de către ultimul, precum și virarea pe contul întreprinderii lui Gratii Ion a sumelor de câte 130000 lei ca arvună pentru cumpărarea cerealelor, precum și nereturnarea sumei respective de către Gratii Ion în situația în care nu a avut posibilitate de a asigura executarea contractelor încheiate, nefiind stabilite careva divergențe esențiale, totodată aceste declarații coroborează deplin cu probele scrise ale cauzei penale, astfel că sunt probe în constatarea circumstanțelor cauzei și care indică cu certitudine la vinovăția inculpatului Gratii Ion în faptele incriminate. Din declarațiile inculpatului, a părților vătămate și probele scrise, relevate din documentele cercetate în ședința de judecată, a rezultat că Gratii Ion a prezentat vădit fals realitatea, imitând prin diverse căi cererile de primire a banilor și promițând îndeplinirea achitării cu părțile vătămate, faptul că a discutat cu părțile vătămate personal și a primit banii fiind dovedit prin declarațiile părților vătămate date în cadrul ședinței judiciare, ultimul asigurând părțile vătămate că va restitui banii, cât și declarațiile personale ale inculpatului.

În același timp, de către Gratii Ion nu au fost restituite sumele bănești integral, după cum inculpatul promitea părților vătămate, deși a trecut un timp îndelungat de la momentul asumării angajamentelor, Gratii Ion eschivându-se prin diferite metode, inclusiv s-a ascuns de la prezentare în ședința judiciară, din ce a rezultat că ultimul a acționat prin inducerea în eroare a părților vătămate și a acționat prin escrocherie.

Instanța de apel a reținut că, aceste împrejurări dovedesc caracterul infracțional al acțiunilor lui Gratii Ion, care de la bun început a avut ideea de a nu se achita cu părțile vătămate, camuflând situația existentă privind starea materială neprielnică și privind dezvoltarea afacerii, totodată și despre banii obținuți în urma afacerii.

Alături de aceste acțiuni s-a evidențiat și intenția lui Gratii Ion cu privire la dobândirea bunurilor prin escrocherie în proporții deosebit de mari, care este demonstrată prin caracterul irealizabil al angajamentelor luate față de părțile vătămate și termenul restituirii banilor, precum și sumele mari primite de la părțile vătămate, inculpatul neexecutând promisiunile luate și nerestituind banii, părțile vătămate declarând clar despre prejudiciile cauzate prin acțiunile lui Gratii Ion.

Reieșind din cele expuse, instanța de apel a conchis că, în rest, alte motive decât cele indicate de instanța de apel de casare a sentinței nu s-au stabilit, astfel că afirmațiile invocate în apelul declarat de inculpat sunt nefondate și fără invocarea unor motive de drept, afirmațiile de fapt nu corespund cu împrejurările stabilite de instanțele de fond și de apel, fiind respinse.

Prin urmare, instanța de apel a considerat că, apelul declarat de inculpat este nefondat, afirmațiile fiind declarative, cu indicarea faptelor în viziunea autorului apelului, însă argumentele expuse sunt contradictorii circumstanțelor stabilite de către instanța de fond pe parcursul judecării cauzei, fiind respinse, deoarece nu se racordă cu probele administrate și s-au declarat în scop de a evita răspunderea penală a inculpatului.

Instanța de apel, analizând natura raporturilor juridice între inculpat și părțile vătămate, a apreciat drept evident că acestea poartă un caracter penal, și

nu civil, după cum pretinde Gratii Ion, deoarece inculpatul Gratii Ion nu a restituit banii în conformitate cu promisiunile sale și în termenul stabilit, după cum s-a înțeles că părțile vătămate, invocând mai multe pretexte, inclusiv arestarea automobilului cu o sumă impunătoare de bani, fără a prezenta în sensul dat dovezi, deși Gratii Ion nu a fost lipsit de dreptul de a dovedi prin probe cele invocate.

La fel, instanța de apel a considerat că probele cercetate au confirmat intenția cu scop de profit a inculpatului, prin ce a și fost realizată latura subiectivă a escrocheriei, astfel că acțiunile inculpatului au depășit limitele cadrului civil, trecând în sfera penalului. Chiar dacă, inițial între părți au existat niște acorduri civile, ca urmare a comportamentului viclean al inculpatului, care după ce a primit banii a avut intenția să se eschiveze de la onorarea acestora și să nu-i restituie părții vătămate, asemenea acord întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de escrocherie.

A reținut instanța de apel că, delimitarea escrocheriei de încălcarea normelor de drept civil, urmează a fi percepută corect luând în considerație două aspecte de maximă importanță, și anume: atitudinea făptuitorului față de faptul transmiterii lui a bunului și disponibilitatea efectivă a acestuia de a-și executa angajamentele.

Din materialele cauzei a rezultat, că banii i-au fost transmiși lui Gratii Ion de către SRL „Heliant Prod” în septembrie 2012, de către SRL „Busido Grup” în luna mai 2012 și de către Munteanu în luna iulie 2011, iar Gratii Ion, atât în perioada indicată, cât și ulterior, până și după adresarea părților vătămate cu plângeri organului de poliție, nu a întreprins nici o măsură în vederea restituirii măcar parțiale a sumelor bănești, deși au fost diferite solicitări, indicând doar că a achitat sumele integral și poate prezenta în acest sens acte confirmatorii, care nu au fost prezentate, mai mult ca atât inculpatul Gratii Ion nu se prezenta la ședințele instanței de apel invocând diferite motive, instanța de apel pronunțând decizia în lipsa inculpatului Gratii Ion.

În acest aspect, instanța de apel a reținut, că chiar dacă se admite situația în care inculpatul Gratii Ion a restituit parțial prejudiciul cauzat, faptul dat nu-l dezvinovățește pe acesta și nu influențează nici la calificarea faptei, la părerea instanței de apel, corect fiind stabilită vina inculpatului prin cumulul de probe administrat și cercetat, la care s-a făcut referire, prin care se demonstrează că Gratii Ion prin înșelăciune și abuz de încredere a dobândit de la părțile vătămate mijloacele bănești, bani pe care i-a însușit personal și pe care nu i-a restituit integral.

Faptul că se invocă declarativ că Gratii Ion nu a avut intenția de a însuși mijloace bănești de la părțile vătămate și că au fost impedimente la realizarea producției nu au putut fi luate în considerație, fiind fără dovadă în circumstanțele stabilite pe caz.

Instanța de apel a considerat că este neîntemeiată și solicitarea inculpatului privind casarea sentinței instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri de achitare a inculpatului, dat fiind faptul că acțiunile lui Gratii Ion au fost corect încadrate și temeuri de achitare instanța de apel nu a constatat, mai ales că probele cercetate și apreciate în coroborare dovedesc deplin vina inculpatului în faptele stabilite de instanța de fond, situație menținută și de

instanța de apel.

La stabilirea pedepsei inculpatului instanța de fond a acordat deplină eficiență principiilor generale de aplicare a pedepsei consfințite în art. 61 alin. (2) Cod penal, precum și s-a condus de criteriile generale de individualizare a pedepsei prevăzute de art. 75 Cod penal, ținând cont de totalitatea circumstanțelor cauzei și de personalitatea inculpatului, în vederea atingerii scopului primordial al pedepsei penale, stabilind în privința inculpatului pedeapsa sub formă de închisoare cu executare reală.

4. Avocatul Ciuru Igor în numele inculpatului Gratii Ion, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) și 12) Cod de procedură penală, a declarat recurs ordinar împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 octombrie 2019, solicitând casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea achitării lui Gratii Ion pe toate capetele de acuzare.

În argumentarea recursului partea apărării a menționat că, instanța de apel nu s-a expus asupra faptului că relațiile dintre Gratii Ion și Munteanu Dumitru sunt exclusiv relații civile și nici nu a motivat de ce în speță s-a comis de către Gratii Ion infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal. Or, Gratii Ion a returnat lui Munteanu Dumitru o parte din suma investită de acesta în afacere, și anume 50 000 lei.

A indicat partea apărării că, între inculpat și „Busido Grup” SRL sunt relații civile, iar urmărirea penală s-a pornit în baza plângerii unei persoane neîmputernicite conform legii. Or, instanțele de fond nu au argumentat în ce mod a fost dispusă pornirea urmăririi penale la plângerea unei persoane care potrivit materialelor cauzei nu este împuternicită să reprezinte interesele SRL „Busido-Grup”.

Astfel, instanța de fond și cea de apel au pus la baza sentinței de condamnare a lui Gratii Ion probe a căror conținut a fost denaturat și fără să aprecieze probele administrate pe dosar sub toate aspectele, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, conform exigențelor art. 101 Cod de procedură penală.

Partea apărării a invocat că, cauza penală privind învinuirea lui Gratii Ion a fost pornită cu încălcarea prevederilor art. 79 și art. 263 alin. (4) Cod de procedură penală, iar acest fapt atrage nulitatea actului procedural în temeiul art. 251 alin. (2) Cod de procedură penală.

La fel, a menționat că instanța de apel nu s-a expus vizavi de argumentele privind existența relațiilor civile între Gratii Ion și SRL „Heliant Prod”, circumstanțe probate în cadrul examinării cauzei. Or, însuși reprezentantul SRL „Heliant Prod” a recunoscut în instanța de judecată faptul că au relații comerciale cu compania condusă de Gratii Ion de mai mult timp, acesta a achitat de fiecare dată datoriile pe care le avea față de SRL „Heliant Prod”, doar că în privința ultimului contract de 130 000 lei, compania lui Gratii Ion nu și-a onorat angajamentul prin ce s-a creat datoria menționată, care în urma adresării cu o cerere de chemare în judecată și emiterii unei hotărâri civile irevocabile, a fost executată.

Subsidiar a invocat că, Popescu Leonid în calitate de reprezentant al SRL „Agrosuport” care este succesoarea părții vătămate SRL „Heliant Prod”, a declarat în cadrul ședinței de judecată că întreprinderea careva pretenții față de

Gratii Ion nu are, deoarece datoria companiei SRL „Grand Expo” a fost cesionată către SRL „Transitur” și a fost stinsă, fapt ce se confirmă prin facturile fiscale din 23.03.2016 prezentate în ședința de judecată și care se regăsesc la materialele cauzei.

Partea apărării a considerat că, deși instanța de apel reține alte proporții cu privire la prejudiciul cauzat, nu își motivează soluția privind încadrarea juridică în baza art. 190 alin. (5) Cod penal. Totodată, constatând sumele prejudiciilor cauzate față de persoane diferite, în perioade de timp diferite și prin acțiuni diferite, instanța de apel nu a ținut cont că, fiecare acțiune în parte urma a fi calificată separat, astfel, în urma acestor constatări, acțiunile lui Gratii Ion urmau a fi calificate separat în baza art. 190 alin. (1) și art. 190 alin. (4) Cod penal, reieșind din mărimea prejudiciului adus fiecăreia dintre părți. Legea penală și procesual penală nu prevede cumularea mai multor fapte infracționale și calificarea lor în baza unui singur articol, decât în situația în care faptele infracționale sunt descrise și calificate prin prisma art. 29 sau art. 30 Cod penal.

5. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 02 iunie 2020, a fost admis recursul ordinar declarat de către avocatul Ciuru Oleg în numele inculpatului, **casată total** decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 octombrie 2019, în privința lui Gratii Ion și dispusă rejudecarea cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

5.1. În motivarea soluției adoptate instanța de recurs a menționat că, temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și-a găsit confirmarea în cauza dată și anume că, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, precum și cazurile stipulate în același temei de recurs, decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs a constatat că, instanța de apel menținând încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, *nu a constatat și indicat suma totală a prejudiciului cauzat părților vătămate*. Or, în caz contrar fiecare faptă incriminată lui Gratii Ion, privită separat, urma a fi calificată reieșind din mărimea prejudiciului cauzat fiecăreia dintre părți.

De asemenea, instanța de recurs a considerat că, instanța de apel neîntemeiat a respins argumentul inculpatului precum că între Gratii Ion și SRL „Heliant Prod” există relații civile, pe motiv că există deja o hotărâre a instanței de judecată irevocabilă în ordine civilă și prin respectiva decizie s-a încasat de la „Grand Expo” datoria de 130 000 lei, suma care se pretinde de la Gratii Ion, fapt care este confirmat prin cererea SRL „Agrosuport”, succesori al SRL „Heliant Prod” (f.d. 76, vol. IV), anexată la materialele cauzei. Or, instanța de apel, nu a verificat sub toate aspectele prezența sau absența în speță a principiului puterii lucrului judecat, or, acest fapt ar împiedica nu numai judecarea din nou a unui proces terminat, având același obiect, aceeași cauză și fiind purtat între aceleași părți, ci și contrazicerea între două hotărâri judecătorești, adică infirmarea constatărilor făcute într-o hotărâre judecătorească definitivă printr-o altă hotărâre judecătorească posterioară, dată în alt proces.

În opinia instanței de recurs, atât instanța de fond, cât și instanța de apel

nu au pătruns în esența problemei de fapt și de drept, fiind prezentă discrepanța între cele reținute de instanțe și conținutul real al probelor, ignorarea unor aspecte evidente, ce au avut drept consecință pronunțarea unei concluzii premature și nemotivate, fără a verifica fiecare probă în parte sub aspectul procedurii penale cât și coroborarea acestora.

Reieșind din aspectele elucidate și ținând cont de faptul că motivarea deciziei instanței de apel este contradictorie, iar erorile evidențiate nu pot fi corectate de instanța de recurs, aceasta a ajuns la concluzia cu privire la necesitatea casării deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, indicând asupra obligației instanței de apel de înlăturarea a erorilor menționate.

6. Inculpatul Gratii Ion, a declarat apel împotriva **sentinței Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 04 decembrie 2019**, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie achitat de sub învinuirea înaintată în baza art. 190 alin. (1) Cod penal.

În motivarea apelului a indicat că, fapta incriminată acestuia nu întrunește elementele constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută de art. 190 alin.(1) Cod penal, fiindcă între partea vătămată Bujor Ghenadi și Gratii Ion există un litigiu civil ce rezultă dintr-un contract de împrumut (recipisă).

A menționat că, banii pe care Bujor Ghenadi pretinde că i-a transmis pentru ca să-l ajute să î ntoarcă permisul de conducere, de fapt au fost împrumutați de către el de la Bujor Ghenadi în interes personal. Cu Bujor Ghenadi s-a făcut cunoscut prin intermediul directorului întreprinderii unde lucrează Bujor Ghenadi, cu care el avea relații economice.

La fel, a susținut că, din cauza dificultăților financiare i-a restituit doar o parte din suma datorata lui Bujor Ghenadi. Restul banilor urmează să-i achite pe parcurs.

7. Inculpatul Gratii Ion, a declarat apel împotriva **sentinței Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 24 decembrie 2019** solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie achitat de sub învinuirea înaintată în baza art. 190 alin. (1) Cod penal.

În argumentarea apelului a menționat că, Marcov Irina nu are pretenții față de dânsul deoarece și-a primit banii în sumă de 2500 lei înainte ca organul de urmărire penală să efectueze careva acțiuni.

A indicat că organul de urmărire penală nu a stabilit ca dânsul să fi fost implicat în accident rutier la 01.03.2019. La fel, nu a fost audiat martorul Guțanu Filaret, care a asistat la discuțiile între Gratii Ion și Vlas Vasile. Nu s-a prezentat ca reprezentant al gărilor auto și nu și-a asumat răspunderea de prelungire a contractului.

8. ***Prin încheierile Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 30 iunie 2020 și 07 septembrie 2020 cauzele penale privind învinuirea lui Gratii Ion nr. 1a-273/2020, nr. 1a-223/2020 și nr.1a-385/2020 au fost conexe într-o singură procedură, cu atribuirea cauzei nr. 1a-223/2020 (f.d. 198, 228, vol. VI).***

9. Prin **decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din**

30 noiembrie 2021, apelurile inculpatului Gratii Ion împotriva sentinței Judecătorei Bălți (sediul Central) din 04 decembrie 2019 și sentinței Judecătorei Bălți (sediul Central) din 24 decembrie 2019 au fost respinse ca nefondate, cu menținerea acestor sentințe fără modificări.

Apelul inculpatului Gratii Ion declarat împotriva sentinței Judecătorei Bălți (sediul Central) din 30 iunie 2017, a fost admis din alte motive decât cele declarate, casată parțial sentința, rejudecată cauza și adoptată o nouă soluție după cum urmează:

Gratii Ion se consideră condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa de 8 (opt) ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere materială pe un termen de 3 (trei) ani.

În temeiul art. 72 alin. (4), 84 alin. (4) Cod penal, prin cumul parțial al pedepselor, lui Gratii Ion i-a fost stabilită o pedeapsă penală definitivă de 8 (opt) ani 6 (șase) luni închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere materială pe un termen de 3 (trei) ani.

A fost încetat procesul cu privire la acțiunea civilă înaintată de SRL „Heliant Prod” împotriva lui Gratii Ion.

În rest, sentința a fost menținută fără modificări.

9.1. În motivarea soluției pronunțate, cu privire la legalitatea și temeinicia **sentinței Judecătorei Bălți (sediul Central) din 30 iunie 2017**, instanța de apel a indicat că, prima instanță a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei penale și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului Gratii Ion în faptele incriminate și făcând o încadrare juridică justă a acțiunilor lui Gratii Ion în baza art.190 alin.(5) Cod penal pe cazul de escrocherie în proporții deosebit de mari.

Astfel, instanța de apel a verificat următoarele probe cercetate care au stat la baza soluției adoptate: *declarațiile inculpatului Gratii Ion, declarațiile reprezentantului părții vătămate SRL „Heliant Prod” (în prezent SRL „Agrosuport”) Suceanu Victor, declarațiile părții vătămate Munteanu Dumitru, declarațiile reprezentantului părții vătămate SRL „Busido Grup” Benderschi Constantin, declarațiile martorului Vîrlan Valeriu, declarațiile martorului Valah Sergiu, plângerea reprezentantului SRL „Heliant Prod” Suceanu Victor din 16.01.2013, copia contractului nr.H5L/FS din 18.09.2012, copia ordinului de plată nr.104 din 21.09.2012, procesul-verbal de ridicare din 16.01.2013, procesul-verbal de examinare a obiectului din 16.01.2013, plângerea lui Munteanu Dumitru din 05.02.2013, procesul-verbal de audiere a părții vătămate D. Munteanu din 05.02.2013, procesul-verbal de audiere suplimentară a părții vătămate D. Munteanu din 15.03.2013, procesul-verbal de ridicare din 05.02.2013, procesul-verbal de examinare a obiectului din 05.02.2013, procesul-verbal de ridicare din 25.02.2013, stenograma convorbirii dintre D. Munteanu și I. Gratii din 23.02.2013, plângerea reprezentantului SRL „Busido Grup” Benderschi Constantin din 06.02.2013, contractului din 17.05.2012, procesul-verbal de confruntare dintre Gratii Ion și Benderschi Constantin din 03.04.2013, procesul-verbal de ridicare din 08.04.2013, procesul-verbal de ridicare și examinare din*

27.05.2014, declarațiile martorului Ciumacenco Leonid, plângerea lui V. Suruceanu din 16.01.2013, copia contractului nr. H5L/FS din 18.09.2012, actul de verificare din 12.20.2012, copia ordinului de plată nr.104 din 21.09.2012, ordonanța și procesul-verbal de ridicare din 16.01.2013, procesul-verbal de examinare a obiectului din 16.01.2013, ordonanța de recunoaștere și anexare a corpurilor delictive la cauza penală din 16.01.2013, dispozitivul hotărârii din 30.07.2013, cererea privind încasarea datoriei din 22.10.2012, contractul de cesiune a creanței nr. 3 din 23.03.2016, actul de cesiune a creanței din 25.03.2016, copia facturilor fiscale din 23.03.2016, plângerea lui Munteanu Dumitru din 05.02.2013, procesul-verbal de ridicare din 05.02.2013, procesul-verbal de examinare a obiectului din 05.02.2013, ordonanța de recunoaștere și anexare a corpurilor delictive la cauza penală din 05.02.2013, ordonanța și procesul-verbal de ridicare din 25.02.2013, procesul-verbal de examinare a obiectului din 25.02.2013, stenograma convorbirii dintre D. Munteanu și I. Gratii din 23.02.2013, ordonanța de recunoaștere și anexare a corpurilor delictive la cauza penală din 25.02.2013, plângerea reprezentantului SRL „Busido Grup” Benderschi Constantin din 06.02.2013, procura pe numele lui C. Benderschi, copia contractului din 17.05.2012, procesul-verbal de confruntare dintre Gratii Ion și Benderschi Constantin din 03.04.2013, procesul-verbal de ridicare din 08.04.2013, procesul-verbal de ridicare și examinare din 27.05.2014, declarațiile părților vătămate V. Suruceanu, D. Munteanu și C. Benderschi și declarațiile martorilor V. Vîrlan și S. Valah.

Însă, instanța de apel a constatat că, prima instanță a admis unele erori materiale la descrierea faptei infracționale, și anume, la descrierea proporțiilor în două capete de învinuire incluse în infracțiunea de escrocherie, care urmează a fi corectată în ordine de apel, fiind erori care nu schimbă caracterul infracțional al faptei și calificarea juridică.

Instanța de apel a constatat că, la descrierea faptei în privința SRL „Heliant-Prod” și SRL „Busido Grup” sau indicat proporții „deosebit de mari”, pe când urmau a fi indicate „proporții mari”. Doar cumulate, aceste două „proporții mari” constituie proporții „deosebit de mari”, cum corect a fost indicat mai jos în învinuire la indicarea sumei de 300 000 lei.

Prin urmare, instanța de apel a menționat că, această concluzie rezultă din modificările operate la art. 126 Cod penal și Hotărârea de Guvern nr. 868 din 22 noiembrie 2011 privind stabilirea cuantumului salariului mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2012.

Instanța de apel a reținut că, dispozițiile art. 126 Cod penal au fost modificate prin *Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.207 din 29.07.2016*, care a intrat în vigoare în termen de 10 zile de la publicare - Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 369-378 art. 751 din 28 octombrie 2016, și anume, de la 07 noiembrie 2016.

Potrivit Hotărârii Guvernului nr. 868 din 22.11.2011, cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2012 a fost stabilit în mărime de **3 550 lei**, pentru utilizare în modul stabilit de legislație.

Astfel, instanța de apel a evidențiat că, infracțiunea în privința SRL „Heliant-Prod” a fost săvârșită la 18 septembrie 2012 și în privința SRL „Busido Grup” a fost săvârșită în luna mai 2012, iar pentru anul 2012,

proporții mari constituia dauna ce depășește suma de 71 000 lei și deosebit de mari constituia dauna ce depășește suma de 142 000 lei.

Deci, în mod separat, persoanelor juridice SRL „Heliant-Prod” și SRL „Busido Grup” le-a fost cauzat câte un prejudiciu în proporții mari, dar cumulate într-o singură infracțiune cum a fost imputată prin rechizitoriu și confirmată în instanța de fond, precum și apel, prejudiciul material este de 260 000 lei, ce constituie proporții deosebit de mari.

Astfel, instanța de apel a constatat că, la momentul pronunțării sentinței Judecătorei Bălți (sediul Central) din 30 iunie 2017, aceste prevederi urmau a fi luate în considerație la stabilirea faptei infracționale și în scopul corectării erorii materiale admise de către prima instanță, a stabilit fapta infracțională săvârșită de Gratii Ion și calificată în baza prevederilor art. 190 alin. (5) Cod penal după cum urmează:

Gratii Ion xxxxxxxx, la 18 septembrie 2012, aflându-se pe teritoriul mun. Bălți, activând cu scopul îndreptat spre dobândirea ilegală a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, folosindu-se de faptul că deținând funcția de administrator al SRL „Grand Expo” este în drept să încheie contracte cu alte firme, fapt care creează încredere în el, știind cu certitudine că SRL „Heliant-Prod”, reprezentat de către directorul Străjescu Anatol, se ocupă cu cumpărarea semințelor de floarea soarelui, neavând scopul de a executa obligațiunile contractuale, sub pretextul livrării semințelor de floarea soarelui recolta anului 2012, a încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr.115L/FS, prin care s-a obligat să furnizeze SRL „Heliant-Prod” către 01.10.2012 semințe de floarea soarelui în cantitate de 150 tone, pentru ce prin dispoziția de plată nr.104 din 21 septembrie 2012 de la SRL „HeliantProd” au fost transferate pe contul SRL „Grand-Expo” în calitate de arvună 130000 lei, pe care, având calitate de administrator al SRL „Grand Expo”, le-a ridicat de pe contul întreprinderii în numerar și le-a însușit, folosindu-le în scopuri personale, prin ce a cauzat SRL „Heliant-Prod” o daună **în proporții mari**.

Tot el, într-o zi și oră nestabilită de către organul de urmărire penală la începutul lunii mai anul 2012, aflându-se pe teritoriul mun. Chișinău, str. Independenței, activând cu scopul îndreptat spre dobândirea ilegală a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, folosindu-se de faptul că deținând funcția de administrator al SRL „Grand Expo” este în drept să încheie contracte cu alte firme, fapt care creează încredere în el, neavând scopul de a executa obligațiunile contractuale, sub pretextul livrării a 22 de tone de soia în timp de două zile, prin înțelegerea verbală, a primit de la reprezentantul SRL „Busido Grup” Constantin Benderschi în calitate de arvună 130 000 de lei, iar apoi, sub diferite pretexturi, se abținea de la restituirea banilor primiți în calitate de arvună, iar banii primiți i-a folosit în scopurile personale, prin ce a cauzat SRL „Busido Grup” o daună **în proporții mari**.

Tot el, într-o zi și oră nestabilită de către organul de urmărire penală la începutul lunii iulie al anului 2011, aflându-se în automobilul său parcat în apropierea casei nr.3 din str. Suceava 3, mun. Bălți, activând cu scopul îndreptat spre dobândirea ilegală a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, folosindu-se de faptul că deținând funcția de administrator al SRL „Grand Expo” este în drept să încheie contracte cu alte firme, fapt care

*creează încredere în el, neavând scopul îndeplinirii condițiilor tranzacției, sub pretextul necesității investirii a 90000 de lei în afacerile SRL „Grand Expo” pentru cooperare și organizarea businessului de exportare a plantelor de soia în România, promițând lui Munteanu Dumitru un câștig de la această afacere, ilegal a primit de la ultimul 90 000 lei, care a promis să le întoarcă în luna septembrie-octombrie 2011, iar apoi, sub diferite pretexturi, se abținea de la restituirea banilor primiți în calitate de arună, restituind la insistența lui Munteanu Dumitru în anul 2012 doar 50 000 de lei, restul 40 000 de lei le-a folosit în scopurile personale, prin ce i-a cauzat lui Munteanu Dumitru o daună **în proporții considerabile**.*

***În total**, în perioada de timp iulie 2011-18 septembrie 2012, Gratii Ion ilegal a însușit bunuri ale altor persoane prin înșelăciune și abuz de încredere în sumă totală de 300 000 lei, ceea ce constituie **proporții deosebit de mari**.*

Prin acțiunile sale, Gratii Ion xxxxxxxx a comis infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, escrocherie - adică, dobândirea ilegală a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari.

În continuare, instanța de apel a considerat, că prima instanță just a determinat calificarea în baza art. 190 alin. (5) Cod penal și necesitatea stabilirii lui Gratii Ion a pedepsei penale sub formă de închisoare, care este proporțională cu fapta imputată, vinovăția și consecințele infracțiunii, precum și s-a expus întemeiat asupra acțiunilor civile.

Dar, între timp, inculpatul Gratii Ion a achitat integral datoria față de SRL „Heliant Prod” (în prezent SRL „Agrosuport”), fapt ce se confirmă prin cererea din 26 martie 2019 a directorului SRL „Agrosuport”, Popescu Leonid, fapt ce a impus necesitatea admiterii apelului inculpatului Gratii Ion din alte motive decât cele declarate, casarea parțială a sentinței în latura acțiunii civile în privința acestei întreprinderi și încetat procesul cu privire la acțiunea civilă înaintată de SRL „Heliant Prod” față de Gratii Ion, iar în privința celorlalte părți vătămate soluția acțiunii civile să fie păstrată fără modificări.

Instanța de apel a considerat că, nu pot fi reținute argumentele inculpatului referitor la prezența relațiilor civile și pronunțarea unei sentințe de achitare, deoarece vinovăția inculpatului a fost demonstrată prin cumul de probe acumulate și cercetate în ședința de judecată, iar inculpatul nu a prezentat înscrisuri sau alte probe materiale care ar combate cele din dosarul penal. Faptele expuse de inculpat sunt contrare materialelor cauzei penale. Declarațiile inculpatului Gratii Ion au fost apreciate ca o poziție de apărare, făcute cu scopul de a evita răspunderea penală pe acest capăt de acuzare.

Instanța de apel a menționat că, însăși esența faptelor sesizate de către Suceanu Victor, Munteanu Dumitru și Benderschi Constantin, indică la prezența indicilor de escrocherie, dar nu a unor relații civile cum afirmă inculpatul, iar la descrierea faptei infracționale și calificarea acțiunilor inculpatului Gratii Ion, prima instanță a ținut cont de prevederile art. 8 Cod penal - caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Prin urmare, instanța de apel a reiterat că, în conformitate cu prevederile art. 190 Cod penal în vigoare la momentul săvârșirii faptei, escrocheria constituia dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau

abuz de încredere.

Prin dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, se înțelege transmiterea benevolă infractorului de către victimă a bunurilor sau a dreptului asupra bunurilor sub influența înșelăciunii sau a abuzului de încredere.

Prin înșelăciune, se înțelege dezinformarea conștientă a victimei, care constă în orientarea vădit falsă a realității (înșelăciune activă) sau trecerea cu tăcere a realității, când are loc ascunderea faptelor și a circumstanțelor care trebuie comunicate în cazul săvârșirii cu bună-credință și în conformitate cu legea a tranzacției patrimoniale (înșelăciune pasivă).

Abuzul de încredere este atunci, când făptuitorul exploatează raporturile de încredere care s-au stabilit între el și victimă, care, de regulă, este proprietarul sau administratorul unei anumite mase patrimoniale.

Instanța de apel a menționat că, de regulă, raporturile de încredere decurg din încheierea unor convenții de drept civil sau din alte fapte juridice. În alte cazuri, aceste raporturi se creează pe fondul atitudinii de colegialitate, prietenie, afecțiune între făptuitor și victimă, care, de multe ori, este artificial creată și susținută timp îndelungat, prin eforturile făptuitorului.

A statuat instanța de apel că, inculpatul Gratii Ion a acționat cu intenția de a înșela părțile vătămate și a însușit mijloacele bănești, deoarece primul nu și-a onorat obligațiunile asumate și ulterior se eschiva de la restituirea banilor, invocând diferite pretexte. Inculpatul Gratii Ion a primit bani atât prin transfer, cât și numerar. Cei transferați i-a ridicat de la bancă în numerar. Banii au fost cheltuiți de Gratii Ion în interes personal, dar nu pentru executarea obligațiunilor asumate față de părțile vătămate.

Instanța de apel a reținut că, inculpatul a indicat greșit adresa întreprinderii sale în contractul cu SRL „Heliant Prod”, încât partea vătămată n-a reușit să-i înmâneze somația de restituire a datoriei.

După ce a primit avansurile de la părțile vătămate, inculpatul Gratii Ion nu și-a onorat obligațiunile asumate de a livra în termen producția agricolă și de a porni afacerea comună, a făcut doar promisiuni, apoi a dispărut din vizorul lor, nu răspundea la apelurile telefonice și și-a schimbat numerele de telefoane pentru a nu putea fi găsit, identificarea locului aflării lui fiind posibilă doar prin intermediul organelor de drept.

În continuare, instanța de apel a evidențiat că, normele CEDO (Protocolul 4 alin. (1)) la care Gratii Ion face referință, nu au relevanță în speță. Existența unor contracte nu poate exclude prezența escrocheriei, or, Gratii Ion a acționat cu intenția de a deposeda ilegal părțile vătămate de bani, știind foarte bine că nu va realiza obligațiunile, folosind încrederea care și-a format-o anterior la părțile vătămate, acționând față de acestea cu intenție infracțională.

Astfel, și în speța dată nu poate fi invocată dubla condamnare, or, hotărârea penală se referă la condamnarea penală a acțiunilor infracționale, iar hotărârea civilă este una de restituire a daunei materiale cauzate în urma comiterii infracțiunii. Chiar dacă SRL „Heliant Prod” l-a atacat în judecată pe Gratii Ion într-un proces civil, aceasta nu exclude prezența semnelor escrocheriei și condamnarea lui penală. Oricum, chiar și în procedura penală, se aplică normele dreptului civil la soluționarea acțiunii civile.

Instanța de apel a evidențiat că, Gratii Ion a achitat datoria față de SRL „Heliant Prod” aproape peste 7 ani de la data săvârșirii infracțiunii, doar după ce a fost pronunțată sentința din 30 iunie 2017 cu condamnare la 8 ani de închisoare și demarată procedura de apel.

Astfel, s-a stabilit cert, că Gratii Ion din interes material, prin abuz de încredere și înșelăciune, sub pretextul livrării producției agricole (semințe de floarea soarelui, soia etc.) și inițierii unei afaceri comune, a însușit de la Suruceanu Victor, Munteanu Dumitru și Benderschi Constantin bani, cauzându-le ultimilor pagubă materială.

Or, dacă Gratii Ion avea un comportament încadrat în norma legală, acesta nu indica adresa greșită, nu-și schimba numerele de telefoane și nu se ascundea de părțile vătămate.

Instanța de apel a concluzionat că, declarațiile părților vătămate Suruceanu Victor, Munteanu Dumitru și Benderschi Constantin, audiați sub jurământ, și-au găsit confirmare în starea de lucruri prezentă în materialele cauzei penale, fiind confirmate și de către martorii preîntâmpinați de răspundere penală pentru declarații mincinoase, precum și de probele scrise.

A menționat instanța de apel că, comportamentul infracțional manifestat de Gratii Ion, după cum s-a demonstrat și în cauzele penale ulterioare, a fost continuat și după această cauză penală, chiar de nu era finalizată, fapt ce indică că obținea veniturile din activitatea criminală.

Instanța de apel a reținut că, *există și alte cauze penale aflate pe rolul instanțelor de judecată cu învinuiri analogice și trecutul lui infracțional indică la existența unor cauze penale similare.* Comportamentul lui Gratii Ion indicând în mod indiscutabil la prezența elementelor escrocheriei.

Cu referire la procura eliberată lui Benderschi Constantin de către directorul SRL „Busido Grup”, instanța de apel a indicat că, aceasta este o eroare materială admisă în data emiterii ei, ce nu influențează la fapta comisă de Gratii Ion. Mai mult, Benderschi Constantin, în calitate de manager al SRL „Busido Grup”, era în drept să sesizeze organele de drept cu privire la infracțiunea de escrocherie, cu toate că aceasta nu ține nemijlocit de plângerea părții vătămate, dar poate fi constatată de organul de urmărire penală.

Astfel, în baza plângerii lui Benderschi Constantin, organul de urmărire penală a efectuat un control, apoi a purces la adoptarea soluției.

Instanța de apel a reținut că, potrivit ordonanței de începere a urmăririi penale din 07 februarie 2013, urmărirea penală nr. 2013040228 a fost pornită în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, având la bază materialele procesului penal înregistrat cu nr. 20130400245 din 06 februarie 2013, pe faptul că Gratii Ion a însușit ilegal, prin abuz de încredere, de la SRL „Busido Grup” 130 000 lei, cauzând un prejudiciu în proporții deosebit de mari. În cadrul urmăririi penale, organul de urmărire penală și procurorul, în condițiile Codului de procedură penală au administrat suficiente probe care au demonstrat săvârșirea de către Gratii Ion a infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal și i-au asigurat ultimului exercitarea tuturor drepturilor și libertăților fundamentale, cu acordarea timpului și mijloacelor necesare, ce constituie garanțiile unui proces penal echitabil, fapt realizat și de către prima instanță și cea de apel, pentru acordarea posibilității inculpatului de a-și prezenta argumentele sale cu privire

la învinuirile înaintate.

Prin urmare, instanța de apel a reținut că, sub aceste aspect, nu poate fi invocată nulitatea probelor, chestiune care de fapt nici nu a fost pusă în discuție la faza urmăririi penale. Chestiunea privind faptul cum inculpatul a făcut uz de drepturile și libertățile acordate de lege, a rămas la discreția ultimului. Comportamentul lui Gratii Ion fiind observat prin analiza materialelor cauzei penale (declarația diverse, neprezentarea la ședințele de judecată, sustragerea, nerestituirea daunelor materiale etc.).

Instanța de apel, a respins și argumentul lui Gratii Ion referitor la relațiile dintre inculpat și Munteanu Dumitru ca fiind unele de muncă, or asemenea relații nu au existat. Evenimentele explicate cu lux de amănunte de către Munteanu Dumitru nu se încadrează în normele Codului muncii, Gratii Ion dobândind ilegal de la primul suma de 40 000 lei, pe care nu i-a restituit. Restituirea parțială a pagubei față de Munteanu și Benderschi nu s-a confirmat prin careva probe, declarațiile lui Gratii Ion fiind insuficiente pentru constatarea acestui fapt, iar per ansamblu fiind apreciate ca o poziție de apărare, făcute cu scopul de a evita răspunderea penală pe acest capăt de acuzare.

De asemenea, instanța de apel a indicat că, din motivul achitării pagubei materiale, procesul cu privire la acțiunea civilă înaintată de SRL „Heliant Prod” față de Gratii Ion urmează a fi încetat.

Cu privire la legalitatea și temeinicia sentinței Judecătoreiei Bălți (sediul Central) din 04 decembrie 2019:

În motivarea soluției de respingere a apelului inculpatului Gratii Ion împotriva sentinței Judecătoreiei Bălți (sediul Central) din 04 decembrie 2019, instanța de apel a indicat că, la adoptarea soluției, prima instanță a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei penale și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului Gratii Ion în faptele incriminate și făcând o încadrare juridică justă a acțiunilor lui Gratii Ion în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, pe cazul de escrocherie în privința lui Bujor Ghenadi, totodată corect a apreciat măsura de pedeapsă sub formă de închisoare, ținând cont de circumstanțele cauzei penale, persoana vinovată și urmările survenite, precum a soluționat just acțiunea civilă.

Astfel, instanța de apel a verificat următoarele probe cercetate care au stat la baza soluției adoptate: *declarațiile părții vătămate Bujor Ghenadi, declarațiile martorului Derenco Iulia, ordonanța cu privire la începerea urmăririi penale din 20.04.2018, plângerea depusă de partea vătămată Bujor Ghenadi din 04.04.2018, procesul-verbal de audiere a părții vătămate Bujor Ghenadi din 19.04.2018, procesul-verbal de audiere a martorului Derenco Iulia din 19.04.2018, sentința Judecătoreiei Bălți din 19.03.2018 privind condamnarea lui Bujor Ghenadi, precum și celelalte materiale ale cauzei penale, cercetate în ședința primei instanțe.*

Instanța de apel a reținut că, inculpatul Gratii Ion a participat la ședința de judecată în primă instanță, când au fost audiați partea vătămată Bujor

Ghenadi, martorul Derenco Iulia și cercetate probele scrise, iar ulterior s-a sustras de la judecare cauzei penale în prima instanță, fiind anunțat în căutare prin încheierea din 06 noiembrie 2019 și continuată judecare cauzei penale, acesta fiind reținut la 12 februarie 2020.

De asemenea, instanța de apel a constatat că, la descrierea faptei infracționale și calificarea acțiunilor inculpatului Gratii Ion, prima instanță a ținut cont de prevederile art. 8, 10 Cod penal, de modificările operate la art. 190 Cod penal prin Legea nr.179 din 26 iulie 2018, prin care - la art. 190: în dispoziția alineatului (2), litera c) a fost exclusă, astfel stabilind corect circumstanțele cauzei penale și încadrarea juridică a faptei.

Instanța de apel a constatat că, prima instanță a determinat just necesitatea stabilirii lui Gratii Ion a pedepsei penale sub formă de închisoare, care corespunde în raport de proporționalitate cu fapta imputată, vinovăția și consecințele infracțiunii.

De asemenea, instanța de apel a concluzionat că, prima instanță corect a soluționat acțiunea civilă, or, suma indicată în actul de învinuire s-a confirmat, nu a fost restituită până la pronunțarea sentinței de Gratii Ion și legea prevede restituire ei de persoana vinovată prin art. 219 - art. 226 Cod de procedură penală.

Instanța de apel a respins argumentele inculpatului referitor la prezența relațiilor civile și pronunțarea unei sentințe de achitare, deoarece vinovăția inculpatului a fost demonstrată prin cumulul de probe acumulate și cercetate în ședința de judecată, iar inculpatul nu a prezentat înscrisuri sau alte probe materiale care ar combate cele din dosarul penal, iar declarațiile inculpatului au fost apreciate ca o poziție de apărare făcute în scopul de a evita răspunderea penală pe acest capăt de acuzare.

Însăși esența faptei sesizate de Bujor Ghenadi indică la prezența indicilor de escrocherie, dar nu a unor relații civile cum afirmă inculpatul.

Instanța de apel a reținut că a fost stabilit cert faptul că Gratii Ion din interes material, prin abuz de încredere și înșelăciune, sub pretextul acordării ajutorului în încetarea urmăririi penale cu restituirea permisului de conducere ridicat de organele de drept, perfectarea permisului de conducere în regiunea transnistreană și punerea la evidență a unui mijloc de transport, a însușit de la Bujor Ghenadi bani, cauzându-i ultimului o pagubă materială considerabilă.

La fel, instanța de apel a menționat că, unele divergențe apărute referitor la sumele de bani sunt consecințele solicitării de Gratii Ion a banilor anume în euro (1 500 euro) pentru ajutorul la încetarea urmăririi penale și restituirea permisului de conducere, împrumutarea de Bujor Ghenadi de la Derenco Iulia a sumei de 1 800 dolari, echivalent a 1 500 euro și înțelegerea dintre Bujor Ghenadi și Gratii Ion de transmitere a sumei de 1 500 euro. De la săvârșirea faptei până în prezent s-a scurs un timp suficient de mult, astfel încât unele momente pot fi uitate sau încurcate, ce sunt caracteristice persoanei umane. Unele presupuse contradicții pe care le-a invocat partea apărării nu sunt altceva, decât expunerea poziției de apărare a inculpatului.

Cu privire la legalitatea și temeinicia sentinței Judecătorei Bălți (sediul Central) din 24 decembrie 2019:

În motivarea soluției de respingere a apelului inculpatului Gratii Ion

împotriva sentinței Judecătorei Bălți (sediul Central) din 24 decembrie 2019, instanța de apel a indicat că, la adoptarea soluției, prima instanță a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei penale și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului Gratii Ion în faptele incriminate și făcând o încadrare juridică justă a acțiunilor lui Gratii Ion în baza art.190 alin. (1) Cod penal penal pe cazul de escrocherie în privința lui Marcov Irina, totodată corect a apreciat măsura de pedeapsă sub formă de închisoare, ținând cont de circumstanțele cauzei penale, persoana vinovată și urmările survenite.

Astfel, instanța de apel a verificat următoarele probe cercetate care au stat la baza soluției adoptate: *declarațiile părții vătămate Marcov Irina, declarațiile martorului Vlas Vasile, procesul-verbal de examinare a telefonului mobil model „Samsung A5” a părții vătămate Marcov Irina din 12.03.2019, procesul-verbal de examinare a obiectelor din 28.03.2019, procesul-verbal de ridicare din 28.05.2019 și anexele lui, precum și celelalte materiale ale cauzei penale, cercetate în ședința primei instanțe.*

Instanța de apel a menționat că, inculpatul Gratii Ion nu a participat la ședința de judecată în prima instanță și s-a sustras de la judecare cauzei penale, fiind anunțat în căutare prin încheierea din 09 decembrie 2019 și continuată judecare cauzei penale, acesta fiind reținut la 12 februarie 2020.

La fel, instanța de apel a indicat că, în ședința de judecată în instanța de apel, partea vătămată a susținut declarațiile făcute în prima instanță. Suplimentar, a menționat că este de acord cu sentința, banii i-au fost restituiți și pretenții față de Gratii Ion nu are.

În ședința de judecată în instanța de apel, inculpatul Gratii Ion a susținut declarațiile sale făcute la faza de urmărire penală și a indicat că a primit banii în sumă 100 euro și 500 lei de la Marcov Irina pentru cheltuieli de deplasare, menționând că s-a angajat să se intereseze referitor la evacuare și a făcut acest lucru. Nu s-a prezentat ca angajat al gărilor auto.

Instanța de apel a stabilit că, prima instanță a determinat just necesitatea stabilirii lui Gratii Ion a pedepsei penale sub formă de închisoare, care corespunde în raport de proporționalitate cu fapta imputată, vinovăția și consecințele infracțiunii.

Instanța de apel a respins argumentele inculpatului referitor la lipsa faptului infracțiunii de escrocherie din motiv că Marcov Irina a primit înapoi banii în sumă de 2500 lei, că nu are careva pretenții și pronunțarea unei sentințe de achitare, deoarece vinovăția inculpatului a fost demonstrată prin cumulul de probe acumulate și cercetate în ședința de judecată, iar inculpatul nu a prezentat înscrisuri sau alte probe materiale care ar combate cele din dosarul penal.

Însăși esența faptei sesizate de Marcov Irina indică la prezența indicilor de escrocherie, dar nu a lipsei infracțiunii cum afirmă inculpatul.

Reieșind din probele administrate, instanța de apel a evidențiat că, după ce Marcov Irina a discutat personal cu reprezentatii gării auto de la Chișinău, s-a convins că a fost înșelată de Gratii Ion, de aceia a solicitat înapoi banii. Or, din

start, Gratii Ion știa cu certitudine că nu v-a realiza obligațiunile asumate de prelungire a contractului de locațiune. Bani au fost restituiți mai mult la insistența lui Vlas Vasile, care este nașul său de cununie, dar nu a lui Marcov Irina, or, acesteia îi invoca diferite pretexte numai să nu-i restituie banii.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că, a fost stabilit cert faptul că Gratii Ion din interes material, prin inducerea în eroare, prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, determinată de comportamentul dolosiv sau viclean, prezentându-se ca angajat al S.R.L. „Gările Auto Moderne” și comunicând că în curând S.R.L. „MarcgheoAutoNord” urmează să realizeze contractul de locațiune anterior încheiat cu Î.S. „Gările și Stațiile Auto” în baza căruia este arendat spațiul în incinta Gării Auto din mun. Bălți, unde Marcov Irina își desfășoară activitatea de instruire auto a candidaților pentru obținerea permiselor de conducere, sub pretextul că v-a grăbi, facilita încheierea unui nou contract de locațiune cu S.R.L. „Gările Auto Moderne”, a însușit de la Marcov Irina 2500 lei, cauzându-i ultimei o pagubă materială considerabilă.

Instanța de apel a reținut că, declarațiile părții vătămate Marcov Irina și-au găsit confirmare în starea de lucruri prezentă în materialele cauzei penale, fiind confirmate și de martorul Vlas Vasile care fiind audiat a fost preîntâmpinat de răspunderea penală pe care o poartă în cazul unor declarații mincinoase, astfel nefiind temeiuri de a se îndoii în declarațiile lor.

Faptele expuse de inculpatul Gratii Ion în declarațiile sale și în cererea de apel, au fost apreciate de instanța de apel ca fiind contrare materialelor cauzei și drept o expunere a poziției de apărare a inculpatului.

Cu referire la stabilirea tipului și măsurii de pedeapsă inculpatului Gratii Ion, instanța de apel a constatat că prima instanță a ținut cont de prevederile art. 2, 7, 61 alin. (2), 75 – 78, art. 190 alin. (1), 190 alin. (1) și 190 alin. (5) Cod penal și aplicându-le corespunzător i-a stabilit o pedeapsă echitabilă, legală și individualizată sub formă de închisoare cu executarea reală, izolarea ultimului de societate fiind necesară în raport cu acțiunile comise, pericolul social al faptelor și personalitatea inculpatului.

La stabilirea pedepsei inculpatului, prima instanță a ținut cont de de gravitatea și motivul infracțiunilor săvârșite - *infracțiuni mai puțin grave și deosebit de gravă* din capitolul infracțiunilor contra patrimoniului, personalitatea celui vinovat, prezența antecedentelor penale și contravenționale, nerecunoașterea vinovăției, nerestituirea în totalitate a daunelor materiale, circumstanțelor atenuante - restituirea parțială a pagubei materiale, poziția părților vătămate, prezența circumstanțelor agravante - săvârșirea infracțiunii de către o persoană care anterior a fost condamnată pentru infracțiune similară sau pentru alte fapte care au relevanță pentru cauză, modul și condițiile acesteia de viață și influența pedepsei asupra corectării și reeducării lui.

De asemenea, instanța de apel a menționat că, prima instanță a luat în considerație comportamentul inculpatului în cadrul cauzei penale, influența pedepsei asupra corectării și reeducării lui și de posibilitatea corectării acestuia în condițiile stabilirii unei pedepse penale de închisoare. S-a luat în considerație poziția diversă a inculpatului referitor la faptele infracționale.

Instanța de apel a evidențiat că, fiind anterior condamnat pentru alte infracțiuni și contravenții, inculpatul Gratii Ion nu și-a făcut concluzii, n-a apreciat încrederea acordată și din nou a sfidat legile statului, săvârșind din nou infracțiuni intenționate de escrocherie. Mai mult, potrivit revendicării forma nr. 246 a lui Gratii Ion rezultă o activitate infracțională anterioară (*art. 264¹, art. 190, art. 287, art. 186, art. 326 Cod penal, etc.*), inclusiv escrocherii. Cazierul contravențional, la fel indicând la săvârșirea diverselor contravenții de către inculpat (30 contravenții).

Referitor la cererea inculpatului Gratii Ion depusă la 15 noiembrie 2021, înregistrată la Curtea de Apel Bălți la 17 noiembrie 2021 cu nr. 17525, instanța de apel a respins-o, motivând că aceasta a fost depusă la faza replicilor și ultimului cuvânt, când nu mai pot fi depuse și examinate asemenea cereri, așa cum s-a încheiat cercetarea judecătorească pe cazul penal, pe parcursul procesului penal în instanța de apel, inculpatul Gratii Ion a avut suficient timp (*10 martie 2020-30 noiembrie 2021*) și mijloace (*asigurarea cu avocat, nenumărate ședințe de judecată, posibilitatea de adresa cereri și demersuri în ședințele de judecată, inclusiv scrise prin intermediul poștei, avocatului etc.*) să-și exercite dreptul său de a depune cereri și a solicita examinarea lor, dar nu s-a folosit de acest drept la faza respectivă a procesului penal.

10. Inculpatul Gratii Ion în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, contestă decizia instanței de apel cu recurs ordinar, solicitând casarea deciziei și restituirea cauzei penale pentru examinare în aceeași instanță, în alt complet de judecată, pentru examinare sub toate aspectele a motivelor de apel expuse în cererile de apel.

În argumentarea recursului, cu referire la *episodul cu partea vătămată Bujor Ghenadie*, inculpatul menționează că, acțiunile acestuia eronat au fost încadrate în baza art. 190 alin. (1) Cod penal. Atât organul de urmărire penală cât și instanțele de fond nu au ținut cont de contradicțiile din declarațiile părții vătămate și a martorului Derenco Iulia, fapt care exclude recunoașterea acestora în calitate de probă obiectivă, convingătoare și pertinentă.

Sușține că, suma de 6 mii lei nu a aparținut lui Bujor Ghenadie, și acesta nu este în drept să ceară restituirea acesteia de la inculpat, dânsul explicând pentru ce acțiuni a primit această sumă de la Derenco Iulia. Inculpatul a declarat pentru ce și în legătură cu ce a primit de la Derenco Iulia și nu de la Bujor Ghenadie sumele de 1500 dolari și 6 mii lei, iar faptul că Bujor Ghenadie i-ar fi transmis acestuia careva mijloace financiare ce îi aparțineau nu a fost confirmat prin careva probe, acesta declarând că i-a transmis 1800 euro, sau 1800 dolari, sau 1500 euro, pentru a soluționa întrebarea cu încetarea urmăririi penale și restituirea permisului de conducere. Or, acesta nici nu a deținut permis de conducere deoarece anterior prin sentință în anul 2016 a fost privat de dreptul de a conduce, fapt confirmat prin sentința din 19 martie 2018, prin care a fost condamnat în baza art. 264¹ alin. (4) Cod penal — conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate de o persoană care nu deține permis de conducere.

La fel, a indică inculpatul că, Derenco Iulia și Bujor Ghenadie au avut scopul de a obține ilegal mijloace financiare de la dânsul, ultimul fiind

predispus de a săvârși astfel de acțiuni mincinoase, de escrocherie, fiind anterior supus răspunderii penale în baza art. 190 alin. (2) Cod penal. Mai mult, a fost șantajat de primii, fapt ce se confirmă și prin declarațiile acestora referitor la o recipisă care ar fi fost scrisă de dânsul pe numele lui Bujor Ghenadie, dat fiind faptul, că era șantajat cu dosar penal și tragerea la răspundere penală. Astfel, la 11 octombrie 2018, la insistența lui Bujor Ghenadie, care i-a promis că va retragere plângerile sale de la organele de drept, a scris o recipisă, precum că se obligă să restituie datoria în sumă de 55 mii lei.

Inculpatul evidențiază că, divergențele în declarații, invocate de dânsul în instanța de apel au fost apreciate subiectiv drept caracteristice persoanei umane, din motiv că s-a scurs mult timp. Aceste divergențe urmau a fi interpretate în favoarea sa în temeiul art. 8 Cod de procedură penală.

Cu referire la episodul cu partea vătămată Marcov Irina, inculpatul menționează că, la adoptarea sentinței din 24 decembrie 2019, prima instanță și ulterior instanța de apel nu a ținut cont de faptul că dânsul a relatat că a primit banii de la Marcov Irina pentru aflarea unei informații și cheltuieli de drum și nicidecum pentru facilitarea prelungirii unui contract, din motive obiective ce nu au depins de voința acestuia nu a putut să-i restituie banii la prima solicitare, însă ulterior i-a restituit acești bani.

Menționează inculpatul că, instanțele de fond nu au elucidate pe deplin circumstanțele cauzei și nu au apreciat corespunzător divergențele existente între declarațiile sale și a Irinei Marcov. Instanțele de fond nu au elucidat dacă s-a prezentat sau nu ca colaborator al SRL „Gările Auto Moderne”, dacă a promis acesteia în realitate facilitarea prelungirii contractului de care era interesată Marcov Irina sau încheierea unui nou contract cum se indică în actul de învinuire.

Suține că, Marcov Irina a întreprins acțiuni de aflare a informațiilor și prin alte modalități, căuta careva persoane care ar putea să o ajute (declarațiile acesteia și a martorului Vlas Vasile) și corespunzător își dădea seama, că va suporta careva cheltuieli suplimentare. Astfel, divergențele indicate de dânsul urmau a fi apreciate de instanțele de fond prin prisma art. 8 Cod de procedură penală.

Inculpatul menționează că, potrivit art. 190 alin. (1) Cod penal, acțiunea, pentru a fi recunoscută infracțională, urma să producă daune considerabile, iar nici în plângerea depusă la organul de urmărire penală cât și în instanțele de fond, nu s-a stabilit dacă dauna pretinsă de către Marcov Irina odată cu depunerea plângerii, i-ar fi cauzat daune considerabile și dacă da, atunci din care considerente.

Consideră inculpatul că, încă la etapa de urmărire penală urma a fi dispusă neînceperea urmăririi penale deoarece fapta era lipsită de importanță, existând alte căi legale de restituire a banilor.

Indică inculpatul că, instanța de apel a lăsat fără apreciere motivele invocate în cererea de apel la acest capăt de acuzare, practic a citat doar declarațiile părții vătămate și ale martorului la acest episod, concluzionând neîntemeiat, că acțiunile mele constituie o infracțiune de escrocherie, fapt care nu corespunde realității și probelor administrate.

Cu referire la episodul cu părțile vătămate: SRL "Heliant-Prod", SRL „Busido- Grup” și cet. Munteanu Dumitru. inculpatul menționează că, în cazul dat, fiecărui episod urma să se dea o încadrare juridică separată, fapt care ar fi evitat calificarea acțiunilor în baza alin.(5) art.190 Cod penal. Asupra faptului dat s-a expus și Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție prin decizia din 02 iunie 2020, prin care cauza penală a fost restituită la o nouă rejudecare în instanța de apel.

Inculpatul consideră că, cererea de apel declarată pe capetele date de acuzare urma să fie admisă integral, cu casarea integrală a sentinței din 30 iunie 2017 a Judecătorei Bălți (sediul Central), cu dispunerea achitării sale, pe motivul lipsei în acțiuni a elementelor infracțiunii incriminate.

Astfel, susține inculpatul că, instanța de recurs a indicat că instanța de apel neîntemeiat a respins argumentul apărării precum că între Gratii Ion și SRL „Heliant Prod” există relații civile, pe motiv că deja există o hotărâre a instanței de judecată irevocabilă în ordine civilă (30 iulie 2013), prin care s-a dispus încasarea de la SRL „Grand Expo” a sumei de 130 000 lei, cât și a altor sume bănești, fiind executate fapt probat prin facturile fiscale JV7085817 și JV7085818 din 23 martie 2016, anexate la materialele cauzei penale. Prin urmare, dânsul urma să fie achitat după sub învinuirea înaintată

La fel, indică faptul că, instanța de recurs a menționat că instanța de apel neîntemeiat a respins argumentul inculpatului precum că între Gratii Ion și SRL „Heliant Prod” există relații civile, pe motiv, că există deja o hotărâre a instanței de judecată irevocabilă în ordine civilă și prin respectiva decizie s-a încasat de la „Grand Expo” datoria de 130 000 lei, suma care se pretinde de la Gratii Ion, fapt care este confirmat prin cererea SRL „Agrosuport”, succesor al SRL „Heliant Prod” (f.d. 76, voi. IV), anexată la materialele cauzei. Or, instanța de apel ajungând la soluția indicată mai sus, nu a verificat sub toate aspectele dacă suntem sau nu în prezența principiului puterii lucrului judecat, or, acest fapt ar împiedica nu numai judecarea din nou a unui proces terminat, având aceleași obiect, aceeași cauză și fiind purtat între aceleași părți, ci și contrazicerea între două hotărâri judecătorești, adică infirmarea constatărilor făcute într-o hotărâre judecătorească definitivă printr-o altă hotărâre judecătorească posterioară, dată în alt proces.

Inculpatul indică și la faptul că, instanța de apel la rejudecarea apelului, nu a ținut cont de erorile constatate de instanța de recurs și repetat nu s-a expus asupra tuturor motivelor de apel invocate și a celor expuse în recursul ordinar. Or, instanța de apel, nu a ținut cont și de faptul că Instanța de recurs a specificat că prima urma să privească separat fiecare faptă incriminată lui Gratii Ion, care urmau să fie calificate reieșind din mărimea prejudiciului cauzat fiecărei dintre părți.

În opinia inculpatului, fapta incriminată acestuia cu referire la SRL „Heliant Prod” putea fi incriminată doar în baza alin. (4) art.190 Cod penal, dat fiind faptul că nu are nici o legătură cu celelalte două capete de acuzare (SRL „Busido- Grup” și Munteanu Dumitru). Deci, instanța de apel nu s-a expus asupra faptului, că compania SRL „Agrosuport” nu are careva pretenții față de Gratii Ion, deoarece datoria a fost stinsă conform facturilor menționate supra. Astfel, instanța de apel repetat a dat o apreciere eronată probelor la acest capăt

de acuzare.

Cu referire la episodul cu SRL „Busido-Grup”, inculpatul menționează că, instanțele de fond au ignorat argumentele sale cu privire la faptul că urmărirea penală a fost pornită la plângerea unei persoane neîmpuțernicită în acest sens, înaintând critici asupra procurii eliberate de către administratorul întreprinderii pe numele lui Benderschi Constantin. Or, nu putea fi eliberată o procură pentru reprezentarea intereselor în această cauză penală lui Benderschi Constantin, cu 7 zile înainte de pornirea urmăririi penale și nu se putea cunoaște numărul cauzei penale până a fi depusă plângerea la organele de drept.

Inculpatul menționează că, fiind audiat administratorul SRL „Busido-Grup”, Ciumacenco Leonid a menționat, că nu are careva pretenții față de mine la prezenta cauză și a relatat în ce circumstanțe a eliberat procura pe numele lui Benderschi Constantin și că eliberarea procurii a fost făcută la insistența ultimului. Totodată Ciumacenco Leonid a menționat, că în organele de drept privitor la careva acțiuni ale lui Gratii Ion nu s-a adresat. Aceste argumente fiind ignorate de către instanța de apel.

Cu referire la episodul cu cet. Munteanu Dumitru, inculpatul menționează că, între dâșii a existat o înțelegere de a activa în comun cu investirea banilor pentru dezvoltarea afacerii care nu a produs rezultatele mizate. Drept urmare, i-a restituit lui Munteanu Dumitru suma de 50 mii lei din cei 90 mii lei pe care ultimul i-a dat pentru dezvoltarea afacerii. Inculpatul nu a negat datoria de 40 mii lei, restituirea căreia și înțelegerea respectivă a fost discutată în comun cu Munteanu Dumitru.

Inculpatul susține că, învinuirea înaintată inculpatului pe acest episod privește faptul precum că a primit de la Munteanu Dumitru suma de 90 mii lei, însă se afirmă că i-a cauzat un prejudiciu doar de 40 mii lei.

În opinia inculpatului, dâșul împreună cu Munteanu Dumitru s-au supus riscului suportării unor cheltuieli necontrolate, odată ce înțelegerea lor nu a fost întocmită corespunzător, în baza unor acte ce ulterior ar genera obligațiuni și drepturi, executarea cărora să fie reglementată reciproc.

În continuare, inculpatul indică faptul că, Munteanu Dumitru nu a fost audiat în instanța de apel, circumstanțele enunțate nefiind verificat și astfel nu pot sta la baza învinuirii acestuia de săvârșirea unei escrocherii în privința lui Munteanu Dumitru.

În concluzie, inculpatul menționează că, chiar dacă ar fi săvârșit faptele imputate dâșului, acestea urmau a fi calificate separat în baza art. 190 alin. (4) Cod penal - în cazul SRL „Heliant Prod”; conform art. 190 alin. (4) Cod penal - în cazul SRL „Busido-Grup” și conform art. 190 alin.(1) Cod penal - în cazul lui Munteanu Dumitru.

Inculpatul evidențiază că, calificarea corectă a acestor capete de acuzare neîntemeiată, a fost ignorată, chiar dacă instanța de recurs prin decizia din 02 iunie 2020 a specificat necesitatea privirii separate a faptelor incriminate dâșului, calificarea urmând să reiasă din mărime prejudiciului cauzat fiecăreia din părți. Or, faptul dat, la moment împiedică aplicarea prevederilor Legii (nr.243 din 24 decembrie 2021) privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea Independenței Republicii Moldova, care a intrat în

vigoare la 31 decembrie 2021.

11. Procurorul a depus referință la recursul ordinar declarat de către inculpatul Gratii Ion, pledând pentru dispunerea inadmisibilității acestuia ca fiind vădit neîntemeiat.

12. Judecând recursul ordinar declarate și verificând argumentele invocate în raport cu circumstanțele cauzei, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În conformitate cu art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate în ședința instanței de apel sau se poate proceda la cercetarea suplimentară a probelor administrate de prima instanță.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost săvârșită de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost respectate pe deplin la judecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs.

Astfel, potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, când motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, când acesta este expus neclar, când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs este în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația inculpatului. Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

După cum rezultă din conținutul cererii de recurs declarate în speță, aceasta se întemeiază pe temeiul pentru recurs prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit căruia, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când 6) *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.*

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiurilor de casare nominalizate, Colegiul penal constată că criticile aduse de către titularul cererii de recurs și-au găsit confirmare în speța dedusă judecătii, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, deoarece cu privire la verificarea legalității și temeiniciei sentinței Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 30 iunie 2017, la o nouă rundă a procedurii de judecare a cauzei în ordine de apel, nu au fost respectate pe deplin prevederile procesual penale cu privire la rejudecarea cauzei, iar cu privire la verificarea legalității și temeiniciei sentinței Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 04 decembrie 2019 și a sentinței Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 24 decembrie 2019, instanța de apel a oferit o motivare insuficientă asupra soluției adoptate și asupra argumentelor invocate în apelul inculpatului Gratii Ion.

În acest context instanța de recurs menționează, că potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar.

Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost săvârșită de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal sau administrativ au fost corect aplicate, hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul penal notează, că hotărârile pronunțate de instanțele de fond trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă motiv de casare. Nemotivarea ca o omisiune esențială apare astfel ca un viciu de procedură.

Totodată, Colegiul penal lărgit ține să menționeze că potrivit art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, indicațiile

instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.

În conformitate cu art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost respectate pe deplin la judecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, întrucât decizia contestată nu conține motive clare pe care se întemeiază soluția pronunțată.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanțele de fond și cea de apel au comis următoarele erori de drept.

12.1. Cu privire la verificarea legalității și temeiniciei sentinței Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 30 iunie 2017:

În conexiunea celor menționate mai sus, Colegiul penal lărgit remarcă faptul că potrivit sentinței, Gratii Ion a fost condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa de 8 (opt) ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere materială pe un termen de 3 (trei) ani. Acțiunile civile au fost admise în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să se expună instanța civilă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 octombrie 2019, a fost admis apelul declarat de către inculpatul Gratii Ion, casată parțial sentința Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 30 iunie 2017, din oficiu, în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Gratii Ion a fost condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, la pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere materială pe un termen de 3 ani. În rest dispozițiile sentinței au fost menținute.

Motivul care a stat la baza soluției privind casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri, este faptul că prima instanță incorect a apreciat probele cauzei, și totodată, prin Legea nr. 179/26.07.2018, pentru modificarea unor acte legislative, publicată în Monitorul Oficial al R. Moldova, 309-320/498, 17.08.2018, la art. 190 Cod penal, în dispoziția alineatului (1), textul „înșelăciune sau abuz de încredere” s-a substituit cu textul „inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile”; în dispoziția alineatului (2), litera c) s-a exclus.

De asemenea, instanța de apel a mai reținut că prin Legea nr. 207 din 29 iulie 2016, în vigoare din 07 noiembrie 2016, au fost operate modificări asupra art. 126 Cod penal, potrivit căruia se stabilesc cuantumulurile prejudiciilor cauzate în urma infracțiunilor.

Instanța de apel a reținut că, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 868 din 22.11.2012 privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2012, salariul mediu pe economie a fost stabilit în sumă de 3550 lei.

Ulterior, în primul set de proceduri, prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 02 iunie 2020, decizia instanței de apel a fost casată total cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Astfel, în decizia instanței de recurs de remitere a cauzei la rejudecare au fost date indicații clare, în privința cărora instanța de apel la o nouă rejudecare urma să se expună și să țină cont, însă contrar acestor indicații, aspectele evidențiate au fost lăsate fără soluționare sau examinate superficial.

În acest sens, conform deciziei instanței de recurs ordinar de remitere a cauzei spre rejudecare, potrivit calculelor efectuate, pentru a-i incrimina lui Gratii Ion escrocheria în proporții deosebit de mari, valoarea sumei însușite urma să depășească suma de 142 000 lei, iar după cum s-a constatat, inculpatul le-a cauzat părților vătămate o daună materială în sumă de 130 000 lei, adică această sumă nu constituie proporții deosebit de mari, dar constituie proporții mari.

Astfel, instanța de recurs a indicat că, instanța de apel, constatând comiterea infracțiunii de escrocherie de către Gratii Ion, a considerat a fi corectă calificarea acțiunilor acestuia în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, pronunțând astfel o decizie contradictorie.

După cum rezultă din decizia instanței de recurs de remitere a cauzei la rejudecare au fost date indicații precum că, instanța de apel **menținând încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului în baza art. 190 alin. (5) Cod penal**, nu a constatat și indicat suma totală a prejudiciului cauzat părților vătămate. Or, în caz contrar fiecare faptă incriminată lui Gratii Ion, privită separat, urma a fi calificată reieșind din mărimea prejudiciului cauzat fiecăreia dintre părți.

În decizia recurată suma prejudiciului total cauzat este indicat, însă instanța a lăsat fără careva răspuns argumentele privind încadrarea separată a fiecărui episod în cazul stabilirii vinovăției de săvârșire a infracțiunii de escrocherie. În acest sens este necesară stabilirea faptului dacă acțiunile constituie o infracțiune unică sau prelungită, instanța de apel urma să motiveze soluția sa și sub acest aspect, reieșind din practica judiciară existentă și potrivit indicațiilor de rejudecare a instanței de recurs.

Colegiul penal lărgit menționează că la rejudecare instanța de recurs a menționat că, instanța de apel neîntemeiat a respins argumentul inculpatului precum că între Gratii Ion și SRL „Heliant Prod” există relații civile, fără a ține cont de faptul că există deja o hotărâre a instanței de judecată irevocabilă în ordine civilă și prin respectiva decizie s-a încasat de la „Grand Expo” datoria de 130 000 lei, suma care se pretinde de la Gratii Ion, fapt care este confirmat prin cererea SRL „Agrosuport”, succesori al SRL „Heliant Prod” (f.d. 76, vol. IV), anexată la materialele cauzei. Or, instanța de apel ajungând la soluția de condamnare, în mod repetat și nejustificat nu a verificat sub toate aspectele **prezența principiului puterii lucrului judecat**, or, acest fapt ar împiedica nu

numai judecarea din nou a unui proces finalizat, având același obiect, aceeași cauză și fiind purtat între aceleași părți, **ci și contrazicerea între două hotărâri judecătorești**, adică infirmarea constatărilor făcute într-o hotărâre judecătorească definitivă printr-o altă hotărâre judecătorească posterioară, dată în alt proces. În acest sens instanța de recurs în primul set de proceduri a concluzionat că, atât prima instanță, cât și instanța de apel nu au pătruns în esența problemei de fapt și de drept, **fiind prezentă discrepanța între cele reținute de instanțe și conținutul real al probelor, ignorarea unor aspecte evidente, ce au avut drept consecință pronunțarea unei concluzii premature și nemotivate, fără a verifica fiecare probă în parte sub aspectul procedurii penale cât și coroborarea acestora.**

În continuare, instanța de apel, rejudecând cauza, prin decizia Colegiului penal al Curtii de Apel Bălți din 30 noiembrie 2021, a respins apelurile inculpatului împotriva sentințelor Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 04 decembrie 2019 și 24 decembrie 2019 și a admis din alte motive apelul inculpatului Gratii Ion declarat împotriva sentinței Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 30 iunie 2017, cu **casarea parțială** a sentinței și adoptarea unei noi soluții după cum a fost menționat în **pct. 9** al prezentei decizii. Or, casarea parțială a sentinței fără indicarea aspectului casării (latura penală sau civilă) încadrează această dispoziție în aria neclarității.

Colegiul penal lărgit atestă că, instanța de apel, preluând starea de fapt descrisă de prima instanță, a stabilit că prima instanță a admis unele erori materiale la descrierea faptei infracționale, și anume la descrierea proporțiilor în două capete de învinuire incluse în infracțiunea de escrocherie, **însă care nu schimbă caracterul infracțional al faptei și calificarea juridică.**

Astfel, au fost constatate erori la descrierea faptei în privința SRL „Heliand-Prod” și SRL „Busido Grup” a fost indicat proporții „deosebit de mari” pe când urmau a fi indicate „**proporții mari**”. Doar cumulate, aceste două „**proporții mari**” constituie proporții „**deosebit de mari**”, cum corect s-a indicat în învinuire la suma de **300000 lei**.

La acest capitol se evidențiază că instanța de apel a constatat că *„În total, în perioada de timp iulie 2011-18 septembrie 2012, Gratii Ion ilegal a însușit bunuri ale altor persoane prin înșelăciune și abuz de încredere în sumă totală de **300 000 lei**, ceea ce constituie **proporții deosebit de mari**.”*

Prin acțiunile sale, Gratii Ion xxxxxxxx a comis infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, escrocherie - adică, dobândirea ilegală a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari”.

La acest capitol, Colegiul penal lărgit accentuează că, prezenta cauză penală se află în a doua rundă a procedurilor de apel și prin decizia anterioară a instanței de recurs ordinar, au fost evidențiate aspectele referitor la faptul că instanța de apel nu a verificat toate circumstanțele dacă în speță persistă principiul puterii lucrului judecat, ci și contrazicerea între două hotărâri judecătorești, aspecte care au fost trecute cu vederea de către instanța de apel investită cu rejudecarea cauzei în ordine de apel, repetând aceleași erori evidențiate anterior de către instanța superioară.

Sub un alt aspect, Colegiul penal lărgit evidențiază că, instanța de apel, rejudecând cauza și constatând vinovăția inculpatului Gratii Ion în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, a dispus inclusiv încetarea procesului civil cu privire la acțiunea civilă înaintată de SRL „Heliant Prod” față de Gratii Ion, însă în conținutul deciziei, contradictoriu a constatat că „...instanța de fond...s-a expus întemeiat asupra acțiunilor civile” (acțiuni civile admise în principiu).

Mai mult, Colegiul penal lărgit evidențiază că, instanța de apel nu a apreciat în nici un fel **hotărârea Judecătorei Bălți din 30 iulie 2013** prin care la cererea cu privire la încasarea datoriei, penalității, dobânzii de întârziere și a taxei de stat, a fost încasat de la SRL „Grand Expo” în beneficiul SRL „Heliant Prod” suma în mărime de 130 000 lei, relevant fiind că, aceasta urma a fi apreciată în raport cu prescripția de drept că o hotărâre civilă irevocabilă, are putere de lucru judecat, cât și a jurisprudenței CtEDO privind art. 6§1 al Convenției, că puterea de lucru judecat (res judicata) presupune că hotărârea beneficiază de o prezumție irefragabilă ce exprimă adevărul și că nu trebuie contrazisă de o alta hotărâre (obligativitatea) (cauza Caracas c. României, cererea nr. 78037/01), că instanțele sunt obligate să țină cont de constatările din procedurile judiciare anterioare, repunerea în discuție a situației soluționate definitiv prin alte hotărâri constituind o încălcare a art. 6§1 al CEDO, dezlegarea asupra unei probleme de drept date printr-o hotărâre irevocabilă este de natură să clarifice din acel moment acea problemă, creând speranța legitimă că ea nu va mai fi negată de o altă instanță de judecată într-o procedură ulterioară, statuarea în sens contrar fiind posibilă, prin prisma respectării prevederilor art. 6 din CEDO, numai în măsura în care ar fi posibil un revirement jurisprudențial justificat de o nouă interpretare a Legii (cauzele Tudor Tudor c. României, Stefall și Stef c. României, Unedic c. Franței), că respectarea principiului securității raporturilor juridice nu permite de a reveni asupra soluției ce are un caracter final și irevocabil, or, adoptarea unei soluții contrare celei expuse prin hotărârile judecătorești irevocabile ar echivala cu revenirea asupra unui punct al litigiului, ce a fost deja tranșat și care a făcut obiectul unei hotărâri judecătorești irevocabile, nefiind identificat niciun motiv plauzibil ce ar permite de a proceda astfel și de a goli de substanță hotărârea judecătorească irevocabilă (cauza Lungu și alții c. României).

În aspectul vizat, Curtea Constituțională a Republicii Moldova, în Hotărârea nr. 4 din 01.03.2016, a relevat că unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere, inter alia, ca atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție. Securitatea raporturilor juridice presupune respectarea principiului *res judicata*, adică principiul caracterului irevocabil al hotărârilor judecătorești. Conturat astfel, principiul securității juridice presupune ca statul să depună diligență pentru a putea fi identificate procedurile judiciare conexe și să interzică redeschiderea unor noi proceduri judiciare referitoare la aceeași problemă.

Astfel, instanța de apel nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, trecând cu vederea argumentele apelului avansat.

12.2. Cu privire la verificarea legalității și temeiniciei sentinței Judecătorei Bălți (sediul Central) din 04 decembrie 2019:

În primul rând, Colegiul penal lărgit ține să menționeze, că potrivit rechizitoriului Gratii Ion a fost învinuit de aceea că el, în perioada lunilor iunie-septembrie 2017, aflându-se pe teritoriul mun. Bălți, acționând din interes material, sub pretextul acordării ajutorului în încetarea urmăririi penale cu restituirea permisului de conducere ridicat de către organele de drept și alte pretexte cum ar fi acordarea ajutorului în perfectarea permisului de conducere din regiunea transnistreană și punerea la evidență a mijlocului de transport, **prin înșelăciune și abuz de încredere** față de cet. Bujor Ghenadie, ilegal a dobândit de la acesta bani în sumă de 1500 euro, 150 dolari SUA și 6000 lei MD, ce conform ratei de schimb valutar constituie 36400 lei, astfel cauzând părții vătămate o daună materială în proporții considerabile.

Prin acțiunile sale intenționate, cet. Gratii Ion a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal – dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, săvârșită cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

Ulterior, potrivit ordonanței de modificare a învinuirii din 11septembrie 2018 (f.d. 80, vol. VI) Gratii Ion a fost învinuit de aceea că el, în perioada lunilor iunie-septembrie 2017, aflându-se pe teritoriul mun. Bălți, acționând din interes material, **inducându-l în eroare** pe numitul Ghenadie Bujor, privind posibilitatea acordării ajutorului în încetarea urmăririi penale cu restituirea permisului de conducere ridicat de către organele de drept și alte și alte pretexte cum ar fi acordarea ajutorului în perfectarea permisului de conducere din regiunea transnistreană și punerea la evidență a mijlocului de transport, adică prezentând ca adevărate unele fapte mincinoase, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului – posibilitatea de a soluționa astfel de chestiuni, **prin comportamentul viclean** exprimat față de partea vătămată, **ilegal a dobândit** de la acesta bani în sumă de 1500 euro, 150 dolari SUA și 6000 lei MDL, ce conform ratei de schimb valutar constituie 36400 lei, pe care i-a însușit, acțiuni care au produs daune considerabile.

Prin acțiunile sale intenționate, Gratii Ion a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (1) Cod penal – **adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare** a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, dacă încheierea acestuia este determinată **de comportamentul viclean** care a produs daune considerabile.

În acest context, Colegiul penal lărgit remarcă faptul, că organul de urmărire penală a încadrat faptele inculpatului Gratii Ion potrivit conținutului legal al art. 190 Cod penal, în redacția modificărilor operate prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, în vigoare din 17 august 2018, cu toate că faptele imputate inculpatului Gratii Ion au avut loc în perioada anului 2017, infracțiunea de escrocherie fiind consumată sub acțiunea legii de până la aceste modificări, când escrocheria era definită ca „dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune **sau** abuz de încredere”.

Totodată, Colegiul penal lărgit evidențiază modificările operate la art. 190 Cod penal prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, prin care - la articolul 190: în dispoziția alineatului (2) litera c) se exclude.

La fel, instanța de recurs reține prevederile art. 8 Cod penal, potrivit cărora caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a constatat că, *Gratii Ion în perioada lunilor iunie-septembrie 2017, aflându-se pe teritoriul mun. Bălți, acționând din interes material, sub pretextul acordării ajutorului în încetarea urmăririi penale cu restituirea permisului de conducere ridicat de către organele de drept și alte pretexte cum ar fi acordarea ajutorului în perfectarea permisului de conducere din regiunea transnistreană și punerea la evidență a mijlocului de transport, prin înșelăciune și abuz de încredere față de cet. Bujor Ghenadie, ilegal a dobândit de la acesta bani în sumă de 1500 euro, 150 dolari SUA și 6000 lei MD, ce conform ratei de schimb valutar constituie 36400 lei, astfel cauzând părții vătămate o daună materială în proporții considerabile.*

Astfel, Colegiul penal lărgit atestă că, prima instanță constatând vinovăția inculpatului Gratii Ion, a preluat, cu excepția încadrării juridice a acțiunilor, formularea învinuirii care i s-a incriminat prin rechizitoriu.

Cu referire la sentința primei instanțe, Colegiul penal menționează că aceasta a fost emisă cu încălcarea prevederilor art. 384 alin. (3), 385 alin. (1), pct. 1)-4), 394 alin. (1), pct. 1), 2), 4), 5) Cod de procedură penală, conform cărora sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. La adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunile dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul, dacă această faptă a fost săvârșită de inculpat, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii și de care anume lege penală este prevăzută ea, dacă inculpatul este vinovat de săvârșirea acestei infracțiuni. Partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicându-se locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii, probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe, în cazul când o parte a acuzației este considerată neîntemeiată - temeiurile pentru aceasta.

Potrivit practicii judiciare, una din condițiile adoptării unei sentințe legale este corespunderea părții descriptive a ei cu circumstanțele constatate în ședința de judecată. La întocmirea ei, instanța trebuie să îndeplinească cerințele art. 394 Cod de procedură penală și să soluționeze toate chestiunile prevăzute în art. 385 Cod de procedură penală, în aceeași consecutivitate.

Partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă:

- descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicând-se: locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii;

- încadrarea juridică a faptei inculpatului, motivele pentru modificarea învinuirii.

Recunoscându-l vinovat pe inculpat de săvârșirea infracțiunii după semnele ce urmează a fi apreciate (de exemplu: deosebită cruzime, vădită lipsă de respect, urmări grave, încălcarea esențială a drepturilor și altele), instanța este obligată ca, în partea descriptivă a sentinței, să precizeze circumstanțele ce

au servit ca motiv de a concluziona prezența unuia sau mai multor astfel de indici de calificare.

Totodată, art. 325 Cod de procedură penală obligă instanțele să judece cauza numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu, modificarea învinuirii admitându-se numai dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare, iar modificarea învinuirii în sensul agravării situației inculpatului se admite numai în cazurile și în condițiile prevăzute de art. 326 Cod de procedură penală.

Având în vedere cele relatate, Colegiul penal lărgit recapitulând textul sentinței, constată că în partea descriptivă lipsește constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite de inculpat și semnele componenței de infracțiune prevăzute la art. 190 alin. (1) Cod penal.

Mai mult, prima instanță nu a respectat prevederile legale sus enunțate și nu a indicat motivele pentru modificarea învinuirii, lăsând în acest sens o incertitudine asupra faptului care din învinuiri au fost puse la baza sentinței, cea înaintată prin rechizitoriu ori învinuirea modificată prin ordonanța de modificare a învinuirii din 11 septembrie 2018.

La acest capitol, Colegiul penal lărgit evidențiază că, în materia penală, o informare precisă și completă cu privire la acuzațiile aduse unei persoane constituie o condiție esențială a echității procedurii. Dreptul de a fi informat cu privire la natura și cauza acuzației trebuie analizat în lumina dreptului inculpatului de a-și pregăti o apărare eficientă pentru a răspunde coerent, prompt și adecvat acuzației înaintate.

În continuare, Colegiul penal lărgit reține că, instanța de apel fiind investită cu atribuții de judecare a fondului cauzei, urma să cerceteze minuțios chestiunile de fapt și de drept asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel, însă contrar acestor cerințe legale, instanța de apel a omis să se pronunțe în mod întemeiat asupra chestiunilor enunțate supra, admitând la rândul său erori judiciare, care nu pot fi corectate de către instanța de recurs decât doar prin dispunerea rejudecării cauzei.

Având în vedere dezideratele expuse, Colegiul penal lărgit atestă că menținând sentința primei instanțe, instanța de apel deși în partea descriptivă a deciziei a menționat că „S-a stabilit cert, că Gratii Ion din interes material, prin abuz de încredere și înșelăciune, sub pretextul acordării ajutorului în încetarea urmăririi penale cu restituirea permisului de conducere ridicat de organele de drept, perfectarea permisului de conducere în regiunea transnistreană și punerea la evidență a unui mijloc de transport, a înșusit de la Bujor Ghenadi bani, cauzându-i ultimului o pagubă materială considerabilă” nu a argumentat suficient motivele care i-au fundamentat concluzia, fapt ce a afectat constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite de inculpat și semnele componenței de infracțiune prevăzute la art. 190 alin. (1) Cod penal.

Astfel, preluând integral argumentele formulate de către prima instanță, care i-au stabilit convingerea în sensul vinovăției inculpatului în săvârșirea infracțiunii imputate, instanța de apel a adoptat o decizie afectată de

insuficiență în partea motivării soluției cu privire la legalitatea și temeinicia sentinței Judecătorei Bălți (sediul Central) din 04 decembrie 2019.

La caz, Colegiul penal lărgit reține că instanțele de fond nu au respectat exigențele legale, deoarece nu au verificat și analizat corespunderea circumstanțelor de fapt stabilite cu circumstanțele de drept indicate în rechizitoriu și ordonanța de modificare a învinuirii, fapt ce contravine prevederilor art. 6 § 1 al Convenției Europene stipulează că „... orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, (...) a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărâ asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa”.

Colegiul penal lărgit ține să menționeze faptul că în hotărârea Curții Europene din 12 aprilie 2011, *cauza Adrian Constantin vs. România*, Curtea a subliniat că, „...rolul fundamental pe care îl are rechizitoriul, ca act de acuzare, reamintind faptul că paragraful 3 al articolului 6 din Convenție recunoaște dreptul acuzatului de a fi informat oficial nu numai cu privire la învinuirile ce i se aduc, ci și cu privire la încadrarea juridică a faptelor sale. Informarea precisă și completă reprezintă o condiție esențială pentru a se asigura echitatea procedurilor.”

Subsecvent, analizând conținutul sentinței și a deciziei contestate, Colegiul penal lărgit constată o motivare insuficientă de către instanțele de fond în latura civilă a cauzei. Or, deși potrivit materialelor cauzei, obiectul material al infracțiunii reprezintă mijloace bănești atât în valută națională, cât și valută străină (euro și dolar SUA), instanțele de fond au încasat de la inculpat în beneficiul părții vătămate prejudiciul material în mărime de 36 400 lei, lăsând neelucidate motivele acestei soluții.

Mai mult, instanța de apel nu a dat răspuns la argumentele apelului privind neclaritatea în ce privește sumele de bani, pe care Bujor Ghenadie le-ar fi transmis lui Gratii Ion și divergențele declarațiilor acestuia pe parcursul desfășurării cauzei penale. Or, instanța de apel a reținut că, Bujor Ghenadie fiind audiat în ședința de judecată a instanței de fond a declarat că „...i-a mai transmis **1800 euro** pentru soluționarea cauzei penale și întoarcerea permisului de conducere”, iar în instanța de apel a declarat că „...susține declarațiile date în instanța de fond. Suplimentar a mai declarat, că i-a transmis lui Gratii Ion în prezența directorului **1800 dolari** în bancnote a câte 100, deoarece euro nu avea...”. Totodată, a reținut declarațiile martorului Derenco Iulia precum că „i-a dat lui Bujor Ghenadi suma de **1800 dolari**, care la acel moment conform cursului valutar constituia **1500 euro**”.

Ținând cont de cele sus-expuse, Colegiul penal lărgit atrage atenția asupra faptului că, instanța de apel urma să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate lui Gratii Ion, să verifice și să aprecieze conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor și în concluziile sale să prezinte raționamentele care au stat la baza soluției pronunțate.

Rezumând cele menționate, Colegiul penal lărgit atestă o motivare insuficientă efectuată de instanța de apel în partea verificării legalității și temeiniciei sentinței Judecătorei Bălți (sediul Central) din 04 decembrie 2019,

fapt ce se apreciază ca un viciu de judecată care afectează hotărârea adoptată și reprezintă temei legal de a casa decizia atacată și a dispune rejudecarea cauzei în instanța de apel.

12.3. Cu privire la verificarea legalității și temeiniciei sentinței Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 24 decembrie 2019:

Într-un prim aspect instanța de recurs accentuează că pentru a fi angajată răspunderea penală, și, implicit, aplicată o sancțiune pentru această, orice faptă infracțională urmează a fi încadrată potrivit unei norme juridico-penale din cadrul unui articol, aliniat, literă din legea penală. Conform art. 113 Cod penal se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii, prevăzute de norma penală, și ea se efectuează la toate etapele procedurii penale de către persoanele care efectuează urmărirea penală și de către judecători.

În contextul celor expuse, Colegiul reține că, Gratii Ion a fost pus sub învinuire și trimis în instanță pentru faptul că el, într-o zi din luna ianuarie 2019, aflându-se pe teritoriul gării auto din mun. Bălți, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane și dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și dorind în mod conștient survenirea acestor urmări, acționând cu intenție directă îndreptată la atingerea scopului stabilit, prin inducerea în eroare a cet. Marcov Irina, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, determinată de comportamentul dolosiv sau viclean, prezentându-se ca angajat al S.R.L. „Gările Auto Moderne” și comunicându-i că în curând S.R.L. „Marcgheo Auto Nord” urmează să realizeze contractul de locațiune anterior încheiat cu Î.S. „Gările și Stațiile Auto”, în baza căruia este arendat spațiul în incinta Gării Auto din mun. Bălți, unde ea î-și desfășoară activitatea de instruire auto a candidaților pentru obținerea permiselor de conducere, a dobândit de la ultima bani în sumă de 2500 lei, sub pretextul că v-a grăbi, facilita încheierea unui nou contract de locațiune cu S.R.L. „Gările Auto Moderne”, cauzându-i astfel părții vătămate Marcov Irina daune materiale în proporții considerabile în sumă totală de 2500 lei.

Starea de fapt și de drept descrisă în rechizitoriu a fost preluată de prima instanță, ultima constatând că Gratii Ion este pasibil răspunderii și pedepsei penale în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, *escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, determinat de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile.*

În continuare, analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiurilor de casare nominalizate, Colegiul penal constată că, recurentul a avansat atât în cererea de apel cât și în recurs argumente precum că *„nici în plângerea depusă la 12 martie 2019, nici în cadrul audierii în instanța de fond la 09 decembrie 2019, nici în cadrul audierii acesteia în instanța de apel, nu s-a stabilit, dacă dauna pretinsă de către Marcov Irina odată cu depunerea plângerii, i-ar fi cauzat daune considerabile și dacă da, atunci din careva considerente”*. (f.d. 76, vol. VII)

La acest capitol, Colegiul penal lărgit reține că, din lecturarea textului deciziei, rezultă că instanța de apel nu a dat răspuns la argumentele inculpatului în acest sens. Mai mult, instanța de apel a reținut că partea vătămată în ședința de judecată a instanței de fond a declarat că „...i-a restituit toată suma de 2500 lei, de aceia careva pretenții față de inculpat nu are...”, iar în instanța de apel a declarat că „susține declarațiile date în instanța de fond. Suplimentar a mai declarat că este de acord cu sentința instanței de fond. Banii i-au fost restituiți și pretenții față de Gratii Ion nu are”.

Subsidiar, Colegiul penal lărgit amintește că, în acord cu art. 126 alin. (2) Cod penal, la calificarea infracțiunii de escrocherie, săvârșite cu cauzarea de daune în proporții considerabile, este necesar să se țină cont de faptul că caracterul considerabil al daunei cauzate se stabilește luându-se în considerație valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, existența persoanelor întreținute de ea, alte circumstanțe care influențează esențial starea materială a victimei.

Potrivit doctrinei juridice, printre „alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei” pot fi enumerate venitul membrilor familiei; starea de sănătate a victimei și a membrilor familiei ei apti de muncă; angajarea sau neangajarea victimei la o muncă permanentă sau provizorie.

Așadar, urmările prejudiciabile calificate ca „**daune considerabile**” a infracțiunii prevăzută de 190 alin. (1) Cod penal au un caracter estimativ. „**Daunele considerabile**” nu sunt formalizate prin prevederi legale, așa cum este cazul „proporții mari” sau al „proporțiilor deosebit de mari”, ori al „proporțiilor mici”.

Prin urmare, instanța de recurs notează că sarcina de a prezenta în cadrul ședinței de judecată probe pertinente și admisibile, care ar confirma **prejudiciul considerabil** cauzat părții vătămate îi revine părții acuzării, în conformitate cu pct. (1) alin. (1) art. 53 Cod de procedură penală.

Reieșind din prevederile art. 93 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, declarațiile părții vătămate sunt un mijloc de probă de aceeași valoare ca și declarațiile bănuitului, învinuitului, inculpatului, a părților civile ori civilmente responsabile, martorului. Ca probe, acestea se supun aprecierii de către organul de urmărire penală ori de către judecător în modul prevăzut de art.101 Cod de procedură penală.

Din materialele cauzei, Colegiul penal lărgit conchide că, partea vătămată fiind audiată în cadrul ședinței de judecată în prima instanță a declarat că: „banii mi s-au întors în vara anului 2019...La moment față de inculpatul Gratii careva pretenții nu am” (f.d. 148, vol. V). Totodată, în instanța de apel a declarat că „...confirm că banii mi-au fost restituiți la data care a indicat-o inculpatul. Am declarat și declar că careva pretenții față de Gratii I. nu am...”(f.d. 216 - verso, vol. VI).

Totodată, instanța de recurs constată că, în cadrul cercetării judecătorești, acuzatorul de stat nu a prezentat alte probe ce ar dovedi cauzarea părții vătămate a daunei în proporții considerabile, iar în instanța de apel nu a fost audiată partea vătămată, **pentru a concretiza dacă dauna cauzată este considerabilă sau esențială**, iar în cadrul audierii părții vătămate în instanța de judecată, acest aspect nu a fost elucidat complet.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit notează că, sarcina de a prezenta în cadrul ședinței de judecată probe pertinente și admisibile, care ar confirma prejudiciul considerabil cauzat părții vătămate îi revine părții acuzării, în conformitate cu pct. (1) alin. (1) art. 53 Cod de procedură penală. Reieșind din prevederile art. 93 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală.

Raportând cele menționate, la cauza dată Colegiul penal lărgit consideră că, instanța de apel, fiind sesizată în cadrul susținerilor verbale cu aspectele menționate supra (f.d. 76, vol. VII) **nu s-a pronunțat asupra acestora**, fapt ce echivalează cu eroare de drept, or decizia în partea verificării legalității și temeiniciei sentinței Judecătoreiei Bălți (sediul Central) din 24 decembrie 2019 nu poate fi considerată ca fiind una motivată, fapt ce se apreciază ca un viciu de judecată care afectează hotărârea adoptată și reprezintă temei legal de a casa decizia atacată și a dispune rejudecarea cauzei în instanța de apel.

Recapitulând cele menționate, Colegiul penal lărgit amintește că, potrivit art. 1 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, *„Procesul penal are ca scop protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, precum și protejarea persoanei și societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată”*. *„Organele de urmărire penală și instanțele judecătorești în cursul procesului sunt obligate să activeze în așa mod încât nici o persoană să nu fie neîntemeiat bătută, învinuită sau condamnată”*.

Împrejurările expuse atestă în mod evident că primele instanțe și cea de apel nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, fapt ce se încadrează în temeiul pentru recurs prevăzut în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, ceea ce duce la casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată, în cadrul căreia urmează a fi apreciate toate probele în cumul, la justa lor valoare pentru adoptarea unei soluții corecte, deoarece aceste erori nu pot fi corectate de instanța de recurs.

Totodată, Colegiul penal lărgit conchide că recursul declarat de inculpatul Gratii Ion, *urmează a fi admis de asemenea din motivul oferirii de către instanța de apel a unei motivări insuficiente asupra argumentelor invocate în apelurile ultimului*, fără a ține cont de practica judiciară constantă și jurisprudența CtEDO la acest capitol, în cadrul rejudecării cauzei instanța de apel urmând să examineze cauza inclusiv și în această parte complet, obiectiv și multilateral, ținând cont de principiul contradictorialității, conform art. 24, 314 Cod de procedură penală, precum și de motivele invocate, în vederea asigurării dreptului acestuia la un proces echitabil, cu oferirea răspunsurilor asupra tuturor argumentelor avansate în cererile de apel.

La noua rejudecare a cauzei, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o

apreciere obiectivă probelor administrate în cauză, având în vedere prevederile art. art. 93, 95, 101 Cod de procedură penală, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apeluri și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

13. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către inculpatul **Gratii Ion xxxxxxxx**, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 30 noiembrie 2021, în propria cauză penală și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la **15 iulie 2022.**

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Plămădeală Ghenadie